

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA TEZİ

**ANKARA KEDİLERİNDE (*Felis catus angorensis*) DIŞ YAPI, TÜY,
BÜYÜME, GELİŞME VE ÜREME ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE
ARAŞTIRMALAR**

S.Tarkan ÖZÇETİN

ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI

**ANKARA
2007**

Her hakkı saklıdır

ÖZET

Doktora Tezi

ANKARA KEDİLERİNDE (*Felis catus angorensis*) DIŞ YAPI, TÜY, BÜYÜME, GELİŞME VE ÜREME ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

S.Tarkan ÖZÇETİN

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Zootekni Ana Bilim Dalı

Danışman : Prof. Dr. Mehmet ERTUĞRUL

Ankara Atatürk Orman Çiftliği (A.O.Ç.) Hayvanat Bahçesinde yetiştirilen 5 erkek, 28 dişi ve bu kedilerden doğan 70 yavru ile Ankara'nın çeşitli semtlerinde bakılan 11 erkek, 10 dişi, 4 kastre erkek ve 9 steril dişi olmak üzere toplam 137 Ankara Kedisinin kullanıldığı çalışmada Ankara Kedisinin dış yapı, tüy, büyüme, gelişme ve üreme özellikleri incelenmiştir. Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesinde erkek kedilerin canlı ağırlıkları, cıdago yükseklikleri, vücut uzunluğu, göğüs derinliği, göğüs çevresi ve kuyruk uzunluğu sırası ile ortalama 3792 ± 139 g, 23.20 ± 0.583 , 27.20 ± 0.374 , 11.60 ± 0.510 , 39 ± 1.14 , 30.20 ± 0.200 cm ; dişilerin ise 3358.6 ± 44.2 g., 22.60 ± 0.354 , 24.50 ± 0.343 , 11.50 ± 0.109 , 34.58 ± 0.274 , 29.50 ± 0.215 cm olduğu belirlenmiştir. Canlı ağırlık, vücut uzunluğu ve göğüs çevresi değerlerinde, cinsiyetin etkisi istatistik olarak önemlidir ($P < 0.05$). Yetiştirme yerlerinin karşılaştırılmasında, farklılık göğüs çevresi ve kuyruk uzunluklarında ortaya çıkmıştır. Erkek Ankara kedilerinde, boyun, yan, but, kuyruk tüyleri ortalama uzunluğu, 10.29 ± 0.159 , 5.69 ± 0.125 , 5.06 ± 0.091 , 11.72 ± 0.210 cm ; dişiler de ise 9.18 ± 0.086 , 5.2 ± 0.097 , 4.93 ± 0.090 , 10.38 ± 0.179 cm olarak belirlenmiştir. Erkek kedilerin tüy incelikleri ortalama değerleri aynı sırayla 20.92 ± 0.899 , 21.90 ± 0.255 , 19.94 ± 0.793 , 27.92 ± 2.260 μ ; dişi kedilerin ise sırasıyla 17.88 ± 0.330 , 17.60 ± 0.405 , 16.86 ± 0.366 , 23.19 ± 0.724 μ olarak tespit edilmiştir. Elastikiyet ve mukavemet ortalama değerleri, erkeklerde yine aynı bölgesel sıra ile % 23.34 ± 1.61 - 2.22 ± 0.313 g , % 22.52 ± 1.23 – 5.30 ± 1.86 g , % 26.07 ± 1.68 - 3.74 ± 1.11 g , % 31.35 ± 0.473 – 10.43 ± 1.37 g ; dişilerde ise % 25.99 ± 1.04 - 3.54 ± 0.573 g , % 29.2 ± 0.583 - 2.60 ± 0.317 g , % 27.95 ± 0.710 – 3.12 ± 0.422 g , % 28.18 ± 0.732 - 5.65 ± 0.486 g olarak tespit edilmiştir. Kısırlık oranı % 14.29, çiftleşen kedi başına yavru sayısı 2.5, doğuran kedi başına yavru sayısı 2.92, yavruların yaşama güçleri % 72.86 olarak hesaplanmıştır. 51 yavrunun, haftalara göre, büyümelerinin araştırıldığı çalışmada ana yaşının ve yavruların cinsiyetinin etkisinin istatistik olarak önemli olduğu görülmüştür. Göz rengi bakımından incelenen toplam 77 kedinin 12 tanesinin tek göz (aynı bireyde farklı göz rengi) olduğu, diğer 34 kedinin gözlerinin sarı ve kalan 11 tanesinin de mavi gözlü olduğu tespit edilmiştir.

2007, 59 sayfa

Anahtar Kelimeler : Ankara Kedisi, dış yapı, tüy, büyüme ve gelişme, üreme.

ABSTRACT

Ph.D. Thesis

THE MORPHOLOGICAL, COAT, GROWTH, DEVELOPMENT AND REPRODUCTION CHARACTERISTICS IN ANGORA CAT (*Felis catus angorensis*)

S.Tarkan ÖZÇETİN

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Animal Science

Supervisor : Prof. Dr. Mehmet ERTUĞRUL

This study was carried out to determine the morphological, coat, growth – development and reproduction characteristics of Angora cats. A total of 137 Angora cats were used in the study; 70 kitten born from 5 male and 28 female grown up in Ankara Zoo and the rest were 11 male, 10 female, 4 sterile male, 9 sterile female.

The body weight, withers height, body length, breast length, breast girth and tale length averages for the male cats in the Ankara Zoo were: 3792 ± 139 g, 23.20 ± 0.583 , 27.20 ± 0.374 , 11.60 ± 0.510 , 39 ± 1.14 , 30.20 ± 0.200 cm and for the female cats were 3358.6 ± 44.2 g, 22.60 ± 0.354 , 24.50 ± 0.343 , 11.50 ± 0.109 , 34.58 ± 0.274 , 29.50 ± 0.215 cm. respectively. The sex is statistically important for the data of body weight, body length and breast girth ($P < 0.05$). In the comparison of the places where they were brought up, differences show itself in the breast girth and the tale length. The average lengths for the feathers on the neck, side, rump and tail for the male Angora Cats were, 10.29 ± 0.159 , 5.69 ± 0.125 , 5.06 ± 0.091 , 11.72 ± 0.210 cm and for the females 9.18 ± 0.086 , 5.2 ± 0.097 , 4.93 ± 0.090 , 10.38 ± 0.179 cm. respectively. The average values for the feather fineness of the male cats were as follows 20.92 ± 0.899 , 21.90 ± 0.255 , 19.94 ± 0.793 , 27.92 ± 2.260 μ , of the female cats were, 17.88 ± 0.330 , 17.60 ± 0.405 , 16.86 ± 0.366 , 23.19 ± 0.724 μ . The average values of elasticity and tenacity were as follows in the same regional order for the males % 23.34 ± 1.61 - 2.22 ± 0.313 g, % 22.52 ± 1.23 - 5.30 ± 1.86 g, % 26.07 ± 1.68 - 3.74 ± 1.11 g, % 31.35 ± 0.473 - 10.43 ± 1.37 g; and the females % 25.99 ± 1.04 - 3.54 ± 0.573 g, % 29.2 ± 0.583 - 2.60 ± 0.317 g, % 27.95 ± 0.710 - 3.12 ± 0.422 g, % 28.18 ± 0.732 - 5.65 ± 0.486 g. The infertility ratio; kitten numbers for per copulated cat, litter size and kitten survival ratio were calculated as 14.29%, 2.5, 2.92, and 72.86% respectively. Effects of mother age and sex of kitten on their weekly examined growth on 51 kittens were statistically significant. It was observed that 12 of the 77 cats examined in term of eye colour have odd eye (different eye colour of the same one) and the eyes of other 34 cats are yellow and the remained 11 ones have blue eyes.

2007, 59 pages

Key Words: Angora Cats, morphological characteristics, fur, growth and development, reproduction. Effects

TEŞEKKÜR

Doktora yapmama ve çalışmamın konusunun belirlenmesine ön ayak olan; bilimsel düşünce gelişimimde önemli etkiye sahip kişi, ilk danışman hocam olan sayın Prof. Dr. Yücel AŞKIN'a, çalışmalarında katkıları olan ve TÜBİTAK tarafından desteklenmesinde hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan ve ikinci danışman hocam olan sayın Prof. Dr. Fırat CENGİZ'e, araştırmalarımın her aşamasında bana yardım eden, bilgi, öneri, motivasyon ve değerlendirmeleri ile doktora çalışmama tekrar başlamamda ve bitirmemde en çok pay sahibi olan ve son danışman hocam olan sayın Prof. Dr. Mehmet ERTUĞRUL'a, çalışmamın zor anlarında bana tekrar çalışma azmi veren sayın Doç. Dr. Sevinç TÜRKER'e, araştırma materyalinin temelini oluşturan Ankara Kedileri üzerinde yaptığım çalışmalara izin ve destek veren A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi Müdürü sayın Nadir ŞAHİN'e, Kedi Evin'de tüm çalışmam boyunca her türlü yardımı gösteren kedi bakıcısı sayın Mehmet KÜÇÜK'e, kedileri üzerinde ölçüm yapmama izin veren ve çalışmama destek olan tüm Ankaralı kedi sever dostlarıma, birlikte çalıştığım tüm arkadaşlarıma ve son olarak beni her zaman destekleyen ve güç veren aileme, en samimi ve derin duygularıyla teşekkür ederim.

Araştırma TÜBİTAK (Ankara) tarafından desteklenmiştir (VHAG – 1428).

S.Tarkan ÖZÇETİN
Ankara, Eylül 2007

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	3
2.1 Evcil Kedinin Gelişimi.....	3
2.1.1 Kedinin Tarihsel Gelişimi.....	3
2.1.2 Evcil Kedinin Atası.....	5
2.1.3 Kedinin Evcilleştirilmesi.....	6
2.2 Ankara Kedisinin Tarihi.....	13
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	16
3.1 Materyal.....	16
3.2 Yöntem.....	16
4. BULGULAR.....	21
4.1 Dış Yapı.....	21
4.2 Tüyler.....	28
4.3 Üreme.....	33
4.4 Büyüme.....	34
4.5 Davranım.....	38
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	39
KAYNAKLAR.....	45
EKLER.....	49
EK 1 Ankara kedilerinin vücut ölçümlerinin alındığı ölçüm noktaları.....	50
EK 2 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş, cinsiyet, canlı ağırlık,vücut ölçüleri ve göz renkleri.....	51

EK 3	Ankara'da evlerde yetiştirilen çeşitli yaşlardaki Ankara Kedilerinin yaş, cinsiyet, canlı ağırlık, vücut ölçüleri, göz rengi, kulak içi tüy yapısı ve tüy renkleri.	52
EK 4	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin uzunluk değerleri	53
EK 5	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin çap değerleri.	54
EK 6	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin elastikiyet değerleri.	55
EK 7	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin mukavemet değerleri.	56
EK 8	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki dişi Ankara Kedilerinin aşım öncesi canlı ağırlıkları, doğum tipi, doğan ve ölen yavruların sayıları ve cinsiyetleri	57
EK 9	Ankara A.O.Ç. Hayvanat bahçesinde doğan yavruların haftalara göre canlı ağırlık ölçümleri	58
	ÖZGEÇMİŞ.	59

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1	Kedigillerin atası <i>Proailurus</i>	3
Şekil 2.2	Avrupa vahşi kedisi	5
Şekil 2.3	Afrika vahşi kedisi	5
Şekil 2.4	Orman kedisi	5
Şekil 2.5	Pallas kedisi	5
Şekil 2.6	Kuyruk süren	10
Şekil 2.7	Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesin’de kedi başı	12
Şekil 2.8	Tanrıça Bastet	12
Şekil 3.1	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi Kedi Evi	16
Şekil 3.2	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi Kedi grubu	17
Şekil 4.1	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Tek Göz Ankara Kedisi	27
Şekil 5.1	Ankara Hayvanat Bahçesinde bir Ankara kedisi	40
Şekil 5.2	Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde bir kedi heykeli	40
Şekil 5.3	Ankara’da çeşitli semtlerde evlerde yetiştirilen çeşitli renklerde Ankara Kedisi örnekleri	42
Şekil 5.4	Siyah renkli Ankara Kedisi örneği	43
Şekil 5.5	Çeşitli renklerde yavru Ankara Kedisi örnekleri	43

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki yetişkin Kedilerin cinsiyetlerine göre, canlı ağırlık ve vücut ölçüleri	21
Çizelge 4.2	Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki yetişkin kedilerin yaşlarına göre, canlı ağırlıkları ve vücut ölçüleri	23
Çizelge 4.3	Ankara'da evlerde yetiştirilen yetişkin Ankara kedilerinin cinsiyetlerine göre, canlı ağırlıkları ve vücut ölçüleri	24
Çizelge 4.4	Ankara'da evlerde yetiştirilen yetişkin kedilerin yaşlarına göre, canlı ağırlıkları ve vücut ölçüleri	25
Çizelge 4.5	Ankara Kedilerinin yetiştirme yerlerine göre, canlı ağırlıkları ve vücut ölçüleri	26
Çizelge 4.6	Ankara Kedilerinin yaşlarına göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy uzunluğu ölçüleri (cm)	29
Çizelge 4.7	Ankara Kedilerinin cinsiyetlerine göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy uzunluğu ölçüleri (cm)	29
Çizelge 4.8	Ankara Kedilerinin yaşlarına göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy çapı ölçüleri (μ)	30
Çizelge 4.9	Ankara Kedilerinin cinsiyetlerine göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy çapı ölçüleri (μ)	30
Çizelge 4.10	Ankara Kedilerinin yaşlarına göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy elastikiyeti (%)	31
Çizelge 4.11	Ankara Kedilerinin cinsiyetlerine göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy elastikiyeti (%)	31
Çizelge 4.12	Ankara Kedilerinin yaşlarına göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy mukavemeti (g)	32
Çizelge 4.13	Ankara Kedilerinin cinsiyetlerine göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy mukavemeti (g)	32
Çizelge 4.14	Yavru Ankara kedilerinin ana yaşına göre, haftalık canlı ağırlıkları (g)	35
Çizelge 4.15	Yavru Ankara kedilerinin doğum tipine göre, haftalık canlı ağırlıkları (g)	36
Çizelge 4.16	Yavru Ankara kedilerinin cinsiyetlerine göre, haftalık canlı ağırlıkları (g)	37

1.GİRİŞ

Şehirlerde yaşayan insanların, doğaya olan özlemleri arttıkça evlerde beslenen hayvanların sayısında buna paralel bir artış olmuştur. Türkiye’de bu ilgi artışı, günümüzden yaklaşık on beş yıl önce başlamış olup halen de hızlı bir şekilde artarak devam etmektedir. Ev hayvanı denilince ilk akla kedi ve köpekler gelir. Evlerde bakılmasının daha kolay olması nedeni ile kedilere olan ilgi köpeğe göre çok daha hızlı artmaktadır. Yakın zamana kadar ev hayvanlarının yoğun bakıldığı ülkelerde, köpek sayısı kedi sayısının üstünde iken günümüzde kedi sayısı köpek sayısını geçmiştir. Türkiye’de de benzer olgu yaşanmaktadır. Bunun belli başlı temel nedenleri vardır. Birincisi kedilerin köpeklere göre daha az bakıma ve ilgiye muhtaç olmalarıdır. Bir kedi bir hafta evde bırakıp tatile gidilebilirken, köpek için aynı şeyi düşünmek bile mümkün değildir. Kedilerin tuvalet, gezdirilme, traş gibi gereksinimleri de yoktur. Kısırlaştırılmış iseler çevreyi rahatsız edici sesler çıkarmazlar. Genelde evden çıkmadıkları için de hastalanma ve yaralanma riskleri köpeklere oranla çok daha azdır. Köpekler gibi eğitim alma gereksinimleri de yoktur.

İnsanlar evde baktıkları hayvanlarını (kedilerin büyük bir çoğunluğu evlerde bakılır) çocukları gibi gördükleri için onlara harcanan paraların miktarları da dikkat çekmeye başlamıştır. Tüketici araştırma şirketi Packaged Facts’e göre, A.B.D.’de bu rakam yıllık 41 milyar dolar gibi inanılması güç bir seviyeye ulaşmıştır (Anonim 2007). Türkiye’de ise hayvan sevgisine harcanan para yıllık yaklaşık 75 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır (Tunç 2007). Belirtilen bu rakamların yarıdan fazlası kediler için harcanmaktadır.

Türkiye’de ve dünyada kediye olan ilginin, hızlı bir artış göstermesi Ankara Kedisinin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Ankara Kedisi, kökeni Ankara ve çevresi olan Ankara Tavşanı ve Ankara Keçisi gibi Anadolu’ya özgü ve tüm dünyada tanınan bir ırktır.

Bugüne kadar anavatanında değerinin farkına varılmayarak gereken önemin verilmediği görülen Ankara Kedisi, ne yazık ki birçok yabancı ülkede, Türkiye’de olduğundan çok daha fazla tanınmakta, yetiştirilmekte ve korunmaktadır. Başta A.B.D., Kanada, İngiltere, Almanya, Finlandiya ve Güney Afrika Cumhuriyeti gibi bir çok ülkede Ankara Kedisi yetiştirme dernekleri bulunmaktadır.

Ancak ülkemizde Ankara Kedisi ile ilgili olarak geçmişte yapılan hiçbir akademik araştırmaya rastlanılmamaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’nin biyolojik zenginliklerinden birisi olan ve nesli yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan Ankara Kedisinin, kimi özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ankara Kedisi konusunda dünyada da bugüne kadar hiçbir çalışmanın yapılmamış olması bu çalışmanın önemini, daha da arttırmaktadır. Bu doktora tezinin aynı alanda yapılacak sonraki çalışmalara bir temel oluşturacağına inanılmaktadır.

Araştırma dahilinde Ankara Atatürk Orman Çiftliği (A.O.Ç.) Hayvanat Bahçesinde ve Ankara’nın çeşitli semtlerinde yetiştirilen Ankara Kedilerinin dış yapı ve tüy özellikleri, büyüme, gelişme ve üreme özellikleri saptanmış ve ilgili özelliklerin tanımlayıcı değerleri belirlenmiştir. Ayrıca ev koşulları ile Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi koşullarında yetiştirilen Ankara Kedileri arasında dış yapı özellikleri bakımından mevcut farklılıklar da tespit edilmiştir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

2.1 Evcil kedinin gelişimi

2.1.1 Kedinin tarihsel gelişimi

Johnson, *et al.*, (2006) tarafından bildirildiğine göre, kedigillerin (*Felidae*) ilk ataları günümüzden 33,7–55 milyon yıl önce Eosen devrinde, Viverridae familyasından türemiştir. Kedigillere ait en eski fosiller (Oligosen devri : 23.8-33.7 milyon yıl önce) Fransa’da bulunmuştur. Bu fosillerde kedigillerin en eski atası olarak *Proailurus* (Şekil 2.1) türü görünmektedir.



Şekil 2.1 Kedigillerin atası *Proailurus* (<http://www.lev.panthera-leo.org> 2007)

Yaklaşık 30 milyon yıl öncesinden, günümüze kadar önemli bir evrimsel değişim göstermeyen *Proailurus*'u, günümüz ev kedisi boyutlarında, uzun kuyruklu, sivri dişli, pençeli bir avcı olarak tanımlanabilir. Bunlar *viverridae* ailesiyle birçok özelliği paylaşırlar. Ortak olan özellikler arasında en önemli olan düztabanlıktır (yere düz basma) ve bu nedenle *viverridae* ailesinin yarı kedi olduğu düşünülebilir. Yaklaşık 20 milyon yıl önce *proailurusların* evrimi ile *pseudaelurus*'lar gelişmiştir. *Pseudaelurus*'lar ayak uçlarıyla yürüyen ve keskin köpek dişlerine sahip olan ilk türlerdir.

Vahşi kedilerle oldukça benzer özellikler gösteren *pseudaelurus*'tan iki büyük kol ayrılmıştır; Kılıçdişli kediler (*Machairodontinae*) ve kediler (*felinae*) (Johnson *et al.* 2006). Bunların modern kedi ailesinin ilk üyeleri olduğu düşünülmektedir.

İlk büyük kediler, Dünyanın birçok bölümünde yaşamışlardır. Aslanlar sadece Afrika'da değil Avrupa'da, baştan başa Asya'da, Amerika'nın kuzeyi ve merkezinden kuzeybatısının aşağısına kadar olan bölgelerde de yaşamıştır. Leoparlar ve jaguarlar tüm Batı ve Doğu Avrupa, Afrika, Asya, Java adasında ve baştan başa Amerika'da yaşadılar. Aslan, vaşak ve leoparların ilk olarak Afrika'da ortaya çıktığı sanılmaktadır. Jaguarlar Avrasya ve Amerika'da ortaya çıkmışlardır. 2 milyon yıllık kaplan fosilleri Çin'de, çitaların en eski fosilleri Fransa'da, pumalarınki ise Kuzey Amerika'da bulunmuştur (Johnson *et al.* 2006).

Kediler tarihsel gelişimlerinde çok fazla evrim geçirmemişlerdir. Robinson (1977) tarafından bildirildiğine göre; tüm *felidae* familyasındaki kedilerin toplam kromozon sayıları 36 veya 38 dir (evcil kedinin 19 çift). Değişimin çok farklı olduğu köpeklerin *canidae* familyasında, bu rakam 38 ile 78 arasında değişmektedir.

Evcil kedinin atası olarak kabul edilen yaban kedisinin yaklaşık 40'tan fazla alt türü vardır (Wilson and Reeder 2005). Bugün hala yabani yaşam sürmekte olan bu türlerden sadece çita ve kedi eğitilebilmiştir. Kediler genellikle avlarına sessizce yaklaşır pusu kurarak avlanır. İstisna olarak sadece çita koşarak avlanmaktadır.

Kedigillere dünyanın tüm sıcak ülkelerinde rastlanabilir. Günümüzde evcil kedi ailesine ait çeşitli özelliklerine göre saf olarak kabul edilen, yaklaşık 50 kedi ırkı vardır. Ancak melezlemeler ve genetik çalışmalar sonucunda oluşan yeni ırklarla bu sayı her geçen gün artmakta ve tüm dünyada kabul görmektedir.

2.1.2 Evcil kedinin atası

Tarih içinde evcil kedinin atası olabilecek iki vahşi kediden söz edilmiştir. Bunlar Avrupa vahşi kedisi (*Felis silvestris silvestris*) ve Afrika vahşi kedisi (*Felis silvestris libyca*) dir (Şekil 2.2, Şekil 2.3). Ayrıca çok az bir olasılıkla da olsa Orman kedisi'nin (*Felis chaus*) (Şekil 2.4) evcil kedinin atası olduğunu savunanlar vardır. Manul veya Pallas kedisi (*Otocolobus manul*) (Şekil 2.5) olarak adlandırılan, orta asya kökenli kedinin ise uzun tüylü kedinin atası olabileceği düşünülmektedir. Tüm bu görüşlere rağmen günümüzde dünyanın neresinden gelirse gelsin bir çift evcil kedi hiçbir zorluk çekmeden üreyebilmekte ve verimli döller verebilmektedir. Bu da kedilerin tek bir türe ait olduklarını ve aynı atadan geldiklerini gösterir (Thorne 1982).



Şekil 2.2 Avrupa vahşi kedisi

(<http://www.felis-silvestris.org> 2007)



Şekil 2.3 Afrika vahşi kedisi

(<http://www.chateaubrou.com> 2007)



Şekil 2.4 Orman kedisi

(<http://www.de.wikipedia.org> 2007)



Şekil 2.5 Pallas kedisi

(<http://www.sociologbook.net> 2007)

Evcil kedinin atasının Afrika vahşi kedisi olma ihtimali çok yüksektir. Bunu açıklamak için kedinin ilk olarak evcilleştirildiği Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya bakmak gerekir. Evcilleştirmenin yapıldığı (M.Ö. 5000) yıllarında bu bölgelerin bir çok yerinde bu kedilerin yaşadığı bilinmektedir. Afrika vahşi kedisi daha büyük olmakla beraber, anatomik olarak ve tüy rengi bakımından evcil tekir kediye çok benzer. Avrupa vahşi kedisi vücut büyüklüğü olarak evcil kediye daha yakın olmakla beraber anatomik yapı olarak farklıdır. Ayrıca karakter olarak da çok sert olup tüm evcilleştirme çabalarına karşı koymuştur. Evcil ortamda bunların yavrularını yetiştirmek mümkün olmamış ve evcil kedilerle çiftleştirildiklerinde ortaya çıkan yavrular zayıf ve kısır olmuşlardır. Buna karşılık Afrika vahşi kedisi insanların yakınında yaşar, kolayca ehlileşir ve evcil kedilerle çiftleşerek sağlıklı yavrular üretir. *Felis silvestris libyca*'nın Asya'daki alt türleri bu bölgedeki evcil kedinin atasını oluşturmuştur (Kratochvil and Kratochvil 1976).

2.1.3 Kedinin evcilleştirilmesi

Diğer evcil hayvanların aksine, kediler kendi kendilerini evcilleştirmişlerdir. Kediler kendi çıkarları için insanlara yakın olmayı tercih etmiştir. Onun bu doğal bencilliği, bir çok kedi severin yakından bildiği gibi günümüzdeki kedi davranışının temelini oluşturur. Evcil kedi her ne kadar diğer evcil hayvanlar gibi uysal ve insana alışık olsa da bağımsız ve hatta vahşi olma özelliğini korumaktadır. Biraz daha ileri gidecek olursak kedilerin hala bilinen anlamda tam olarak evcilleştirilmediği ve evcilleştirme sürecinin devam ettiğini söylersek pek abartmış olmayız. Kediler yalnız yaşarlar, sürü hayvanı değildirler. Doğada sadece üreme mevsiminde bir araya gelirler. Bu nedenlerden dolayı kedinin insanlarla yakınlaşması köpek ve diğer hayvanlardan çok daha sonra olmuştur.

Her ne kadar evcil kedi ile ilgili gözlemler ve çalışmalar çok uzun zamandır sürmekte ise de kedinin evcilleştirilmesi ile ilgili gizemli hava henüz ortadan kalkmamıştır. Bunun nedeni evcilleştirilmelerinden bu yana geçen sürenin uzunluğudur. Bu süre köpek için en az 12 000 yıl, kedi için ise 5 000 yıldan fazladır. Kedinin evcilleştirilmesi ile sonuçlanan faktörler açık olarak anlaşılmasa da, kedinin evcilleşmesinin Orta

Doğu'nun verimli bölgelerindeki uygarlıkların dönemlerinde gerçekleştiğine inanmamızı sağlayan sebepler vardır. Daha açık bir deyişle evcilleştirmenin ilk olarak tarımın ve yerleşik çiftçiliğin başladığı zamanlarda başladığı düşünülmektedir. İsrail'de Jericho'dan Protoneolitik Çömlek dönemi öncesi (M.Ö. 6000 – M.Ö. 7000) Neolitik katmandan *Felis silvestris libyca* türüne ait kemik ve diş parçaları çıkarılmıştır (Clutton 1969) ve M.Ö. 2000 yıllarına ait kedi kalıntıları, İndus Vadisindeki Harappa'da bulunmuştur (Clutton 1981). Ancak bu hayvanların evcilleştirilmiş olduğu hakkında kesin bir kanıt yoktur ve büyük bir olasılıkla yiyecek yada kürkü için öldürülmüş vahşi kedilerdir.

Evcilleştirmenin temel aşamaları aslında çok basittir. Bunu kısaca şöyle özetlemek mümkündür. Toprak insanları atalarının göçebe yaşamını bırakmış, topraktan yararlanmayı öğrenmiş ve tarımsal topluluklar olarak yerleşik hayata geçmişlerdir. Bu toplulukların varoluşları tarım ürünlerine bağlıydı. Yılda iki kez ürün almaları ve tüketim fazlası ürünlerin oluşması bunun depolanmasını zorunluluk haline getirmiştir. İlk zamanlar bu sadece ürünlerin sepetlerde saklanması şeklinde oluyordu. Bu ürünler fare, sıçan ve diğer kemirgenlerin dikkatini kısa sürede çekmiştir. Bu şekilde kolay ve çabuk gıda bulabilen bu hayvanlar insanların buldukları yerleşim yerlerini istila etmiştir. Bunun sonucunda bu hayvanların doğal düşmanı olan kediler insan topluluklarının yakınında ilk kez görünmeye başlamıştır. Depolanan tahıllara çok büyük zararlar veren kemirgenlerin, kediler tarafından yendiğinin fark edilmesi insanlar için çok uzun bir süre almamıştır. İnsanlar, kediler tarafından yenilebilir ev artıklarını evlerinin yakınlıklarına bırakarak kedilerin dikkatini çekmeye ve onları çevrelerinde tutmaya başlamışlardır. Kediler için de bu eşsiz bir fırsat olmuştur. Böylece hem insanların verdiği yemekler hem de kendi avladıkları kemirgenler onların yaşamlarını kolaylaştırmıştır.

Sonuç olarak, kedilerin düşmanlarının da insanlardan uzak durması ve insanların kedilerle yakınlık kurmaya çalışması bu ortak yaşamın temellerini oluşturmuştur.

Bu temel bilgilerden sonra kedinin ilk kez kimler tarafından evcilleştirildiği sorusuna cevap aramaya çalışalım. Günümüze kadar kediyi kimlerin evcilleştirdiği konusu ciddi spekülasyonlara neden olmuştur. Ancak araştırmacıların büyük çoğunluğu, tarihi belgelere dayanarak kediyi ilk olarak Mısırlıların evcilleştirdiğini kabul ederler. Mısırlılar M.Ö. 3000 yılından beri yararlanabilecekleri vahşi hayvanları evcilleştirmede deneyimlidirler. Kedinin eski Mısır'da resmedilmesi de aynı tarihlere rastlamakla birlikte, araştırmacılar bunların vahşi ya da evcil oldukları konusunda kesin bir yargıya varamamışlardır. M.Ö. 2600 yılına ait olan Mısır tanrısı Ti'nin mezarında kedinin tasmalı olarak resminin bulunması, bu kedinin evcilleştirilmiş olmasa da en azından vahşi bir kedi olmadığını göstermektedir (Mery 1967). M.Ö. 1900 yılına ait bir mezardan çıkarılan kedi kemiklerinin yanında küçük süt kaplarının bulunması, bu konuda daha inandırıcı bir kanıt olmaktadır (Beadle 1977). M.Ö. 1600 yılından günümüze kadar geçen sürede bulunan çok sayıda kedi resim ve heykelleri bu hayvanların tam anlamıyla evcilleştirildiklerinin işaretidir.

Bir başka yazara göre yine Mısırlılar bir takım aşamalar sonucunda kediyi evcilleştirmiş ve benimseyip kabul etmiştir. Bu aşamalar şunlardır:

- 1 . Rekabet Dönemi (M.Ö. 7000 ve öncesi) : Vahşi kedilerin küçük memeli hayvanlar ve kuşlar için insanlarla olan rekabeti.
- 2 . Paylaşım Dönemi (M.Ö. 7000 – M.Ö. 4000) : Yarı vahşi kedilerin ilk yerleşim alanlarında, insanların çöpleriyle beslenmeleri dönemi.
- 3 . Evcilleştirme Dönemi (M.Ö. 2000 – M.Ö. 1000) : Kedilerin dini amaçlar için tapınaklarda tutulma dönemi.
- 4 . Tam anlamıyla evcilleştirme Dönemi (M.Ö. 1000'den günümüze) : Kedinin dinden ayrı tutulması ve başka ülkelere yayılma dönemi (Baldwin 1975).

Yukarıdaki bilgilerin ışığında, kedinin ilk evcilleştiği yerin Eski Mısır ve ilk evcilleştirenlerin de Mısırlılar olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Bu kanının ortaya çıkmasında Mısırlıların kediyi kutsal saymaları, dini törenlerde kullanmaları ve onu tanrı olarak görmelerinin etkisi büyüktür. Ancak şunu unutmamak gerekir ki Mısırlılar bir çok başka hayvanı da tanrı olarak görmüşlerdir. Bu şuna benziyor, günümüzde Hindistan'da sığırların kutsal olması sığırın Hindistan'da evcilleştirildiği şeklinde

düşünmemizi gerektirmez. İnsanların kutsal olarak düşündüğü hayvanlarla ilgili bir çok kalıcı görsel ve yazınsal eser üretmeleri doğal olmakla birlikte daha önce belirtildiği gibi, bu durum bunların ilk olarak evcilleştirilmeleri ile doğrudan bağlantılı değildir.

Kedi ile ilgili en iyi belgelerin Eski Mısır'da bulunmasına karşın Mısır'ın evcil kedinin ilk vatani olduğu söylenemez (Fogle 1997). Kedinin ilk evcilleştirilmesi ile ilgili bilgilerin hemen hepsi Eski Mısır'dan gelmektedir. Kedi başka bir yerde evcilleştirilmiş olabilir ama bununla ilgili olarak herhangi bir kanıt bulunamamıştır (Wright and Walters 1980).

Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi bazı yazarlar da bu konuya ilişkin kuşkularını dile getirmişler; ancak bu görüşleri destekleyecek yeterli bulgu olmadığından söyledikleri şeyler tahminden öteye gidememiştir.

Kediler gerçekten Eski Mısır'da mı evcilleştirildi? Bu çalışmanın temel konusu bu soruya cevap aramak olmamakla birlikte bu konunun araştırılması önemli görülmüştür. Bunun için daha önce kedinin evcilleştirme sürecinde anlatılan, insanların tarım yapmaları ile kedinin insanlara yakınlaşması sürecinin daha ayrıntılı olarak araştırılması gereği üzerinde durulmuştur. Tüm arkeologların kabul ettiği gibi, Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan Mezopotamya insanlığın tarım yaptığı ilk yerdir. Bu bölgede bir çok uygarlık kurulmuştur. Bunlar içinde Sümerler ayrı bir yer tutar. Çünkü Sümerler M.Ö. 4000' li yılların sonunda hemen hemen 6 bin yıl önce yazıyı bulmuşlardır. Arkeologlar tarafından ortaya çıkarılan ve çözümlenen on binlerce kil tablette; iktisadi, hukuki, idari, dini, sosyal yaşam, görgü ve gelenekleriyle ilgili yazıtlar bulunmuştur. Sümerler yalnız yazıyı bulmakla kalmayıp hayatlarının her alanında yazıyı kullanmışlardır. Bundan yazılı tarihin Sümerlerle başladığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu veriler doğrultusunda bu uygarlığın bıraktığı yazılı eserlerde evcil kediye ait bir iz arama fikri ortaya çıkmıştır.

1889-1890 yılları arasında o zamanki Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yapılan kazılarda bugünkü Bağdat'tan yüz elli kilometre kadar uzaklıkta olan eski Sümer şehri Nippur'da binlerce kil tablet ortaya çıkarılmıştır. Bu tabletler bugün İstanbul Arkeoloji

Müzesi ve Philadelphia Üniversitesinde bulunmaktadır. Ayrıca pek çok kaçak kazıdan elde edilen tabletler de dünyanın bir çok müzesinde bulunmaktadır.

Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde Sümeroloji Bilim Dalının bulunması ve bu konuda az da olsa araştırmacıların olması, araştırmaları kısmen kolaylaştırmakla beraber, kedi ile ilgili bir Sümer belgesine ulaşmak tahmin edilenden çok daha zor olmuştur.

Dünya ve Türkiye'deki Sümerologlar tarafından yapılan bir çok çeviri ve açıklamalar araştırılmış ve sonunda kedi ile ilgili bir metne ulaşılmıştır. Bu metin, Sümerlerin M.Ö. 3000. yılların ortalarında yazının öğretildiği ilk okullar olduğu düşünülen yerden çıkarılmış kil tabletlerde bulunuyordu. Sümer edebiyatında hayvanlar büyük rol oynuyorlardı. Metinlerde bir çok hayvanla ilgili hayvan hikayeleri ve atasözleri bulunuyordu (Kramer 1981).

Edmund I. Gordon isimli bir araştırmacı, memeli hayvanlarda kuşlar ve böceklere kadar varan 64 tür hayvanın yaşamı ile ilgili 295 atasözü ve hayvan hikayesini metinlerden toplayarak çevirisini yapmıştır. Edmund tarafından yapılan çevirilerde kedi ile ilgili iki atasözü bulunmaktadır. Bunlarda biri tam olarak aşağıdaki gibi çevrilmiştir .

Bir kedinin düşünmesi ,
Bir kuyruk sürenin harekete geçmesi ,
Kedi düşününceye kadar kuyruk süren atlar .



Şekil 2.6 Kuyruk süren (*Herpestes ichneumon*) (<http://www.ittiofauna.org> 2007)

Diğer metin ise tam olarak çevrilememiştir. Burada sepet taşıyan adamın arkasından giden ineği, kediye benzetmişlerdir (Edmund 1958).

İlk atasözünde adı geçen kuyruk süren (*Herpestes ichneumon*) (Şekil 2.6) etçiller (Carnivora) takımının, misk kedisigiller (Veveridae) familyasından, 65 cm. kadar uzunlukta, 40 cm. kadar kuyruğu olan esmer, kahverengi, Avrupa, Kuzey Afrika ve Ön Asya'da yaşayan bir türdür (Demirsoy 1995). Evlerde, yılanları avlamaları için beslenirler. Kobra zehrine dirençli olmamalarına karşın, onların doğal avcılarıdır. Berberiler bunları evde kedi gibi beslemektedirler. İspanya'da, Ön Asya'da ve İsrail'de yaygın olarak bulunurlar (Corbet and Ovenden 1982).

Sümerler, bu atasözünde kedilerin avlarına saldırmadan önce sabırla onu izleyerek uygun zamanı beklemelerinin aksine, kuyruk sürenin avlarının üzerine hemen atladıklarını ifade etmektedirler. Yukarıdaki atasözünü daha önce anlatılan evcilleştirme teorilerine dayanarak yorumlanırsa kedi ve kuyruk sürenin zararlı hayvanların yok edilmesi amacı ile Sümerler tarafından kullanıldığı sonucuna varılabilir. Bu belgeye dayanarak, kedinin evcilleştirme sürecini ilk başlatan kavimin Sümerler olduğu ileri sürülebilir. Bulunan tabletin M.Ö. 3000'li yıllara ait olması ve bunun bir atasözü olmasından dolayı, kedinin evcilleştirilmesi ile ilgili şimdiye kadar bilinen en eski belge olduğu ilk kez burada ifade edilmiş olmaktadır.

Türkiye'de Sümeroloji biliminin kurucularından olan B.Landsberger adlı bilim adamı, Mezopotamya Faunası adlı kitabında, Sümerlerin fare avcısı olarak kediye kullandıklarını belirtmiştir (Landsberger 1934).

Kedi ile ilgili arkeolojik bulguların araştırılması sırasında Anadolu'da da evcil kediye ait izler olduğu saptanmıştır. Ankara'nın doğusunda Yozgat yakınlarındaki Alişar'dan (Ankuva) çıkarılmış olan kedi başı şeklindeki bir kap (Şekil 2.7) M.Ö. 1740 yılına aittir. 4.318 cm derinliğinde ve 0.68 kg ağırlığındaki, kahverengimsi siyah renkteki ve parlak yüzeyli kedi başı kabının kenarlarında kulplar vardır (Osten 1937). Rhyton diye anılan bu kaplar tanrıya içki sunmak için kullanılırdı. Tüm bu seramik eserler yerlidir, yani Asurlu tüccarlar Anadolu'da üretilen yerli kaplar kullanmışlardır (Akurgal 1993).

Halen Ankara’da ‘‘Anadolu Medeniyetleri Muzesinde’’ sergilenen bu kedi başı rhyton Anadolu’da Asur Ticaret Kolonilerine (Karum) ait alanda bulunmuştur. Temelini Sümerlerin kurduğu Mezopotamya kültürünün Anadolu’daki uzantısı olan Asur Ticaret Kolonileri M.Ö. 2000 - 1800 yıllarında var olmuşlardır (Lloyd 1998). Fotoğraflarda görülen bu kediyi günümüzdeki örneklerinden ayırt etmek oldukça güçtür. Mısır’daki örneklerle (Şekil 2.8) karşılaştırıldığında (Mısır resimlerinde görülen kediler çok daha ince yapıda olup yüz hatları çok daha keskindir) oldukça farklı bir yapıda olan bu kedinin Anadolu’ya özgü bir kedi olduğu söylenebilir. Bu kedilerin Ankara ve Van Kedilerinin ataları olması olasıdır.



Şekil 2.7 Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ de kedi başı



Şekil 2.8 Tanrıça Bastet

(<http://www.thebritishmuseum.ac.uk> 2007)

2.2 Ankara kedisinin tarihi

Türkiye’de Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerini kapsayan araştırmalarımızda Ankara Kedisi ile ilgili aynı kişiye ait iki bilgi notu bulunmuştur. Bu notların yazarı A.Ü. Veteriner Fakültesi Dahiliye Bilim Dalı Üyesi Ord. Prof. Dr. Samuel Aysoy’dur. Aysoy (1954); “kökeni Ankara ve çevresi olan bu güzel kedi tüylerinin parlaklığı ve güzelliği ile dünyaca ünlüdür. Çoğunlukla beyaz olmakla beraber Ankara Kedisinin siyah, duman ve boz renkleri de vardır. Gözler portakal sarısı ve mavi renktedir. Tüyler parlak uzun ince ve yumuşaktır. Özellikle boyun ve kuyruk tüyleri çok uzundur” demektedir. Diğer makalede (Aysoy 1944) ise Ankara Kedisinin tüylerinin ince, yumuşak, parlak ve bol olmasının nedenleri araştırılmıştır. Bu tüy yapısının, Ankara havasının iyonizasyonu ve elektrik alanının, kedilerin tiroid bezine olan etkisi sonucu oluştuğundan söz etmiştir.

Ankara Kedisi tarihte Türklerden çok yabancıların ilgisini çekmiştir. Burada en önemli kaynaklar, çeşitli amaçlarla dünyayı gezen ve aynı zamanda Ankara’dan geçen gezginlerin seyahatnameleridir. 16. ve 19. yüzyıllar arasında Ankara’dan söz eden seyyah sayısı sekiz olarak bilinmektedir (Alemdar 1994). Yurt dışı kaynaklarda Ankara Kedisi ile ilgili dokümanlar ilk olarak 17. yüzyılda ortaya çıkmaktadır. Pietro della Valle adlı İtalyan gezginin 1614-1626 yılları arasında yaptığı ve Anadoluyu da kapsayan yolculuğunda izlenimlerini yazdığı seyahatnamesinde Ankara Kedisinden bahsedilmektedir. Burada Ankara Kedisinin boyun etrafındaki ve kuyruğundaki tüylerinin uzunluğu özellikle belirtilmiş ve kuyruğu sincabınkine benzetilmiştir (Schipano 1662). Şubat 1858’de Ankara’yı ziyaret etmiş ve burada on beş gün konaklamış olan Prens Belgiojoso, “Asie Mineure et Syrie” adlı eserinde Ankara Kedisini şu şekilde anlatmaktadır: Bu kediler keçiler kadar faydalı değilse de güzelliği sevenler için yabana atılacak şey değildir. Gözlerinin iki renk olması, tüylerinin beyazlığı ve uzunluğu onu diğer kedilerden ayıran en önemli özelliklerdir. Bu hayvanlar çok nazlı ve nazik olurlar, avcılık bilmezler, ev içlerinde tembel tembel yatmakla vakit geçirirler. Bazılarının kulakları sağır olur (Galanti 1951). 17. yüzyılda İtalya, 18. yüzyılda Fransa ve diğer Avrupa ülkelerine Türkiye’den Ankara Kedileri

götürülmüştür. 19. yüzyılın başlarında da Ankara Kedisi A.B.D. de tanınmış ve yetiştirilmeye başlanmıştır.

Ankara Atatürk Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesi arşivinde yapılan araştırmalarda Ankara Kedisinin bu kuruluşta tam olarak ne zaman yetiştirilmeye başlandığına dair yeterli bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak, 1952 – 1985 dönemlerinde Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi Müdürlüğünde bulunmuş olan Şemsettinoglu (1999) ile yapılan görüşmede Ankara kedilerinin 1939 yılında yetiştirilmeye başlandığını öğrenmiş bulunuyoruz .

Dünyada bir çok ülkede Ankara Kedisi yetiştiren pek çok yer olmasına rağmen, Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi Ankara Kedisi yetiştiren en önemli kurum olma özelliğini korumaktadır. Çünkü her yıl yurt dışından onlarca yetiştirici ve diğer hayvanat bahçeleri yetkilileri Ankara'ya ve bu kuruluşa sadece kedi almak için gelmektedirler.

Ankara Kedileri eğitilmeye çok yatkın ve yumuşak huylu kediler olarak tanınmaktadır. Tüyler, İran kedilerinininki kadar uzun ve alt kıllar da o kadar sık olmadığından Ankara Kedilerinin tüylerinin bakımı daha kolaydır. Ankara Kedileri, güzelliklerinin yanı sıra insanlara olan yakınlıkları ve onlarla aktivitelere girmekten hoşlanmaları ile de dikkat çekmektedirler. Tüm bu özellikleri ile İran kedisi ve diğer kedi yetiştiricilerini cezbeden bir ırk olarak Ankara Kedilerinin sayıları giderek artmaktadır (Burriss 1991).

Ankara Kedisinin en göze çarpan özelliği tüylerinin güzelliğidir. Tüyler vücutta orta uzunlukta, boyunda ise daha uzuncadır. Boyun, karın altı ve kuyruk sık, uzun ve ipeksi tüylerle örtülü olup kulak içerisinde kıvrımlı tüyler bulunmaktadır.

Günümüzde düz beyaz kürk renginin yanı sıra siyah, mavi, çikolata, leylak, kızıl, beyaz-siyah-turuncu alaca, krem, tekir (her renkten), gri ve iki renkli alaca gibi yeni Ankara Kedisi varyeteleri ortaya çıkmıştır (Taylor 1991).

Tüm bu tarihsel ve genel bilgilerin ışığı altında anavatanı Ankara olan ve ülkemizde şimdiye kadar gereken önem verilmeyen Ankara Kedisinin bazı fizyolojik ve morfolojik özellikleri bu çalışma ile Dünyada ve Türkiye’de ilk kez araştırılmıştır. Ankara kedisinin, bir yandan dış yapı, tüy, büyüme gelişme ve üreme ile ilgili özelliklerinin ortaya koyulurken, diğer yandan ev koşulları ile Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi koşullarında yetiştirilen Ankara Kedilerinin dış yapı özelliklerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması çalışmanın amacını oluşturmuştur.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

Ankara Kedilerinin dış yapı ve tüy, büyüme, gelişme ve üreme özelliklerinin incelendiği bu çalışmada Ankara Atatürk Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesinde (Şekil 3.1) yetiştirilen 5 erkek 28 dişi ve bu kedilerden elde edilen 70 yavru ile Ankara'nın çeşitli semtlerinde evlerde yetiştirilen 11 erkek, 10 dişi, 4 kastre erkek ve 9 steril dişi olmak üzere toplam 137 Ankara Kedisi çalışmanın materyalini oluşturmuştur. Yavruların 5 tanesi, ilk 24 saat içinde öldüğünden hiçbir veri (cinsiyet ve canlı ağırlık) alınmamıştır.



Şekil 3.1 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi Kedi Evi

3.2 Yöntem

Bu çalışma ile bir yandan dış yapı, tüy, büyüme, gelişme ve üreme ile ilgili özelliklerin tanımlayıcı değerleri ortaya konurken diğer yandan, ev koşulları ile Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi koşullarında yetiştirilen Ankara Kedileri arasında, dış yapı özellikleri bakımından, ortaya çıkan farklılıklar belirlenmiştir.

Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesinde araştırma materyali Ankara Kedileri, kısmen profesyonel kuru kedi maması kısmen de Hayvanat Bahçesi şartlarında kediler için hazırlanan kedi maması ile beslenmiştir. Özellikle üreme, gebelik ve emzirme dönemlerinde kedilerin bu beslenmelerine ek olarak kediler için hazırlanmış vitamin, mineral ve taurin içeren tabletler verilmiştir. Evlerde yetiştirilen Ankara Kedilerinde ise sahiplerinin belirlediği beslenme biçimine müdahale edilmemiştir.

Hayvanat Bahçesindeki Ankara Kedilerinin 6 ayrı odada tesadüfen belirlenen gruplar halinde kalmaları sağlanmış ve odalar arası giriş çıkışlar engellenmiştir (Şekil 3.2).



Şekil 3.2 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi Kedi grubu

Yetiştirme şartlarının çok iyi olmadığı A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi şartlarının düzeltilmesi için çalışmalarda bulunulmuştur. Öncelikle hasta olan (özellikle mantar ve göz enfeksiyonları) kedilerin tedavisi yapılmıştır. Buna ek olarak tüm kediler iç ve dış parazitlere karşı ilaçlanmıştır. Son olarak tüm kedilerin yıllık aşılarının yapılması ile mevcut sağlık problemleri önlenmiştir. Hijyenik koşulların düzeltilmesi için de kedi kumu ve özel kedi tuvaletlerinin kullanımı sağlanmıştır. Özellikle doğumun gerçekleştiği kedi evlerinin kolay temizlenebilir malzemeden yeniden yapılması sağlanmıştır. Ayrıca Kedi Evinin ve kedi odalarının günlük temizliği ve haftalık dezenfeksiyonunun düzenli olarak yapılması sağlanmıştır.

Araştırma materyalini oluşturan tüm dişi, erkek, kastre erkek ve steril dişi kedilerde canlı ağırlıkları elektronik baskül ile tartılarak belirlenmiştir. Yine her kedinin cidago yüksekliği, vücut uzunluğu, kuyruk uzunluğu, göğüs derinliği ve göğüs çevresi olmak üzere beş vücut ölçüsü alınmıştır. EK 1’de vücut ölçüsü alındığı ölçüm noktaları verilmiştir. EK 2’de A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi, EK 3’de evlerde yetiştirilen Ankara Kedilerinin, tüm özellikleri ve değerleri verilmiştir. Bu ölçümlerin değerleri kumpas ve mezura ile belirlenmiştir. Adı geçen ölçümler alınırken kedilerin sabit durmalarının güçlüğü ve ölçümlerin sağlıklı olması için her ölçüm işlemi en az üç kere yapılmış olup bunun ortalaması alınmıştır.

Belirlenen bu canlı ağırlık ve vücut ölçüleri üzerine yaş, yetiştirme yeri (A.O.Ç. Hayvanat Bahçesi ve Ev) ve cinsiyetin (dişi, erkek, kastre erkek, steril dişi) etkileri araştırılmıştır.

Kedilerin tüy dökme mevsiminden önce (Nisan), Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesinde yetiştirilen erkek ve dişi Ankara kedilerinden boyun, yan, but ve kuyruk olmak üzere 4 vücut bölgesinden 5'er gramlık tüy örnekleri alınmıştır. Alınan bu tüy örnekleri uzunluk, çap, mukavemet ve elastikiyet yönünden incelenmiş ve bu değerler üzerine yaş ve cinsiyetin etkileri araştırılmıştır. Tek lifte uzunluk ölçümü, siyah bir zemin üzerinde, tüylerin selobant ile sabit ve düz tutulması sağlanarak kumpas ile yapılmıştır. Her bölgeden 10'ar tüy ölçülmüş ve bunların ortalaması alınmıştır. Uzunluk dışındaki çap, mukavemet ve elastikiyet ölçümleri Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü yapağı-tiftik laboratuvarlarında ASTM VE IWTO standartlarına göre yapılmıştır (Anonymous 1993a,1993b,1993c). Uzunluk değerleri EK 4, çap değerleri EK 5, elastikiyet değerleri EK 6 ve mukavemet değerleri de EK 7'da verilmiştir. Adı geçen özellikler üzerine yaş ve cinsiyetin etkileri araştırılmıştır. Ankara Kedilerinin tüylerini araştıran çalışmamız sadece Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki 4 erkek 20 dişi kedi ile sınırlı kalmıştır. Evlerde beslenen Ankara kedilerinin sahiplerinin tüy alımına izin vermemesi bu yönden karşılaştırma yapılmasına olanak vermemiştir.

Tüm dişi kedilerin aşım öncesi canlı ağırlıkları ölçülmüştür. Ayrıca üreme ile ilgili özelliklerin araştırılması için çiftleşen ve doğuran kedi sayısı ve kısır olanların oranı hesaplanmıştır. Doğan yavru kediler doğumdan sonra 24 saat içinde tartılmışlardır. Her dişi kediden bir batında doğan yavru sayısı ve yavruların cinsiyetleri belirlenerek kaydedilmiştir (EK 8). Üreme ile ilgili araştırmalar sadece Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki dişi kediler ile yapılabilmektedir. Çünkü çalışma sürecinde evlerde yetiştirilen dişi Ankara Kedilerinin hiç birisi, sahiplerince çiftleştirilmek istenmemiştir.

Bir odada aynı anda doğum olabileceği yada kardeşlerin birbirleri ile karıştırılabileceği olasılığına karşı yavrular işaretlenmiştir. Yavrular içerisinde tanınmalarına yardımcı olacak nişaneleri olanların dışındakiler, doğum anından ilk 24 saat içinde, tanınmaları ve karışmamaları için kuyruk ve kulak uçları, çeşitli renklerde keçeli kalem ile boyanarak tespit edilmiştir. Bu işlem işaretlerin silinme ihtimaline karşı, haftalık her

tartım işleminden sonra tekrarlanmıştır. Yavruların doğumdan başlamak üzere iki aylık yaşın sonuna kadar birer haftalık aralıklarla canlı ağırlıkları tartılarak saptanmıştır (EK 9). Yeni doğan ve birkaç haftalık yavruların, adı geçen diğer vücut ölçüleri, sabit durmalarındaki güçlükten dolayı alınamamıştır. İki aylık yaşın sonuna kadar olan sürede yavruların haftalık canlı ağırlık artışı araştırılmıştır. Ayrıca yavruların doğum ve sütten kesim (2. ay sonu) arası dönemdeki yaşama güçleri hesaplanmıştır. Alınan bu değerlerden haftalık canlı ağırlık artışı ve çeşitli dönem yaşama güçleri üzerine ana yaşı, cinsiyet ve doğum tipinin etkileri araştırılmıştır. Ayrıca doğan yavruların tüy renkleri belirlenmiştir.

Araştırma materyalini oluşturan tüm yetişkin kedilerin göz renkleri belirlenmiştir. Aynı bireyde farklı göz rengine sahip (tek göz) kedilerin sağ ve sol olmak üzere hangi gözün hangi renk olduğu tespit edilmiştir (EK 2, EK 3). Yavru kedilerin, göz renklerinin 3 aylık olana kadar değişim göstermesi ve sağlıklı bir gözlem yapılamamasından dolayı araştırılmamıştır.

Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki tüm kediler ve bunlardan elde edilen yavruların tüy renkleri belirlenmiştir. Evlerde yetiştirilen Ankara Kedileri de tüy rengi bakımından incelenmiş ve beyaz dışındaki farklı post renkleri tespit edilmiştir. Araştırma materyali yetişkin kedilerin kulak içi tüyelerinin kıvrımlı olup olmadığı belirlenmiştir. Tüy rengi bakımından araştırılan tüm kedilerin, burun ucu, patiler ve kulak içi renkleri belirlenmiştir.

Ayrıca yine tüm kedilerin kuyruklarını sırtta paralel tutma ve insanlarla ve kendi aralarında olan davranım özellikleri gözlemlenmiştir.

Gruplara ait verilerin değerlendirilmesinde ve karşılaştırılmasında “Varyans Analizi” (Düzgüneş vd., 1987) uygulanmıştır. Herhangi bir özellik bakımından gruplar arası farklılık mevcut ise, farklılığı yaratan grupların belirlenmesi amacı ile “Minitab for Windows” “Tukey Testi” ve “Duncan” programından yararlanılarak (Kesici ve Kocabaş 1998) uygulanmıştır. İstatistiki değerlendirmeler için “ “Minitab for Windows” (Anonymous, 2000) istatistik paket programından yararlanılmıştır.

Veriler, aritmetik ortalama ve \pm standart sapma şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca her bir özellik için maksimum ve minimum değerler de verilmiştir.

4. BULGULAR

Çalışma sonucunda, Ankara Kedisinin dış yapı, tüy, büyüme, üreme bilgileri ve kısmen bazı davranım özellikleri belirlenmiştir. Ayrıca bunlara ek olarak kedinin evcilleştirilmesi ve Ankara Kedisinin tarihteki yeri ile ilgili olarak detaylı bilgilere ulaşılmıştır.

Ataları ilk olarak 1939 yılında Ankara Atatürk Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesinde yetiştirilmeye başlanan Ankara Kedileri ve onlardan elde edilen veriler çalışmanın temelini oluşturmuştur.

4.1 Dış yapı

Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara Kedilerinin canlı ağırlık ve vücut ölçüleri, çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki yetişkin kedilerin cinsiyetlerine göre, canlı ağırlık ve vücut ölçüleri

Özellikler	cinsiyet	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Canlı Ağırlığı (g)	D	2 8	3358.6 ^b	44.2	2890	3770
	E	5	3792 ^a	139	3350	4190
Cidago Yüksekliği (cm)	D	2 8	22.60	0.354	19	26
	E	5	23.20	0.583	22	25
Vücut Uzunluğu (cm)	D	2 8	24.50 ^b	0.343	21	27
	E	5	27.20 ^a	0.374	26	28
Göğüs Derinliği (cm)	D	2 8	11.50	0.109	10	12
	E	5	11.60	0.510	10	13
Göğüs Çevresi (cm)	D	2 8	34.58 ^b	0,274	32	37
	E	5	39.00 ^a	1,14	35	42
Kuyruk Uzunluğu (cm)	D	2 8	29.50	0,215	27	31
	E	5	30.20	0,200	30	31

a, b : Her bir özellik için, aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistikî olarak önemlidir (P<0.05)

Erkek Ankara Kedilerinin ortama canlı ağırlığı 3792 ± 139 g, dişi Ankara Kedilerinin ortalama canlı ağırlığı ise 3358.6 ± 44.2 g olarak bulunmuştur (çizelge 4.1). Hayvanat Bahçesindeki Ankara Kedileri için canlı ağırlık bakımından cinsiyetin etkisi istatistiki olarak önemli bulunmuştur ($P<0.05$).

Cidago yüksekliği için yapılan ölçümlerde hayvanat bahçesindeki erkek kedilerin ortalaması 23.20 ± 0.583 cm dişi kedilerin ortalaması ise 22.60 ± 0.354 cm olarak belirlenmiştir. Cinsiyetin cidago yüksekliğine etkisi istatistik olarak önemsiz bulunmuştur . Yine göğüs derinliği ve kuyruk uzunluğu sırasıyla erkeklerde ortalama 11.60 ± 0.510 cm – 30.20 ± 0.200 cm dişilerde 11.50 ± 0.109 cm – 29.50 ± 0.215 cm olarak tespit edilmiştir (çizelge 4.1). Bu iki vücut ölçüsü değerine de cinsiyetin etkisi istatistik olarak önemsiz bulunmuştur.

Vücut uzunluğu ve göğüs çevresi değerlerinde ise cinsiyetin etkisinin adı geçen vücut ölçüleri bakımından istatistik olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($P<0.05$). Vücut uzunluğu erkek Ankara Kedilerinde 27.20 ± 0.374 cm dişi Ankara Kedilerinde 24.50 ± 0.343 cm ; göğüs çevresi ise erkeklerde 39.00 ± 1.14 cm, dişilerde 34.58 ± 0.215 cm olarak belirlenmiştir (çizelge 4.1).

Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki 3, 4, 5 ve 6 yaşlarındaki yetişkin Ankara kedilerinin canlı ağırlıkları ve tüm vücut ölçülerine yaşın etkisi araştırılmış (Çizelge 4.2) ve bu özellikler bakımından gözlemlenen farklılıklar üzerine yaşın etkisinin istatistik olarak önemsiz olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.2 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki yetişkin kedilerin yaşlarına göre, canlı ağırlıkları ve vücut ölçüleri

Özellikler	yaş	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Canlı Ağırlığı (g)	3	10	3364.0	68.80	3090	3730
	4	10	3501.0	64.10	3120	3770
	5	6	3263.3	93.20	3040	3680
	6	6	3647.0	160.00	3160	4190
Cidago Yüksekliği (cm)	3	10	22.90	0.379	21	25
	4	10	23.00	0.745	20	26
	5	6	22.17	0.703	20	25
	6	6	23.00	0.516	22	25
Vücut Uzunluğu (cm)	3	10	24.70	0.473	22	27
	4	10	24.30	0.616	21	27
	5	6	25.50	0.563	23	27
	6	6	26.33	0.919	22	28
Göğüs Derinliği (cm)	3	10	11.50	0.167	11	12
	4	10	11.70	0.153	11	12
	5	6	11.50	0.224	11	12
	6	6	11.50	0.428	10	13
Göğüs Çevresi (cm)	3	10	34.90	0.314	33	36
	4	10	34.40	0.562	32	37
	5	6	35.67	0.715	34	39
	6	6	37.33	1.50	32	42
Kuyruk Uzunluğu (cm)	3	10	29.90	0.233	29	31
	4	10	29.10	0.379	27	31
	5	6	30.17	0.307	29	31
	6	6	29.84	0.401	28	31

Çizelge 4.3’ de, Ankara’da çeşitli semtlerde yetiştirilen yetişkin (1 yaş ve üstü) Ankara Kedileri, cinsiyetlerine göre sınıflandırılmış ve canlı ağırlık ve vücut ölçüleri bakımından incelenmiştir. Canlı ağırlık ölçüleri bakımından cinsiyetin etkisi, istatistik olarak incelendiğinde kastre erkek ile diğer tüm cinsiyetler arasında ve dişi ile steril (kısırlaştırılmış) dişi arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (P<0.05). Vücut uzunluğu bakımından istatistiksel olarak önemli olan farklılık, dişi,erkek ile kastre erkek ve steril dişi grupları arasında ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4.3 Ankara’da evlerde yetiştirilen yetişkin Ankara kedilerinin cinsiyetlerine göre, canlı ağırlıkları ve vücut ölçüleri

Özellikler	cinsiyet	n	ortalama	± Sx	Minimum	Maksimum
Canlı Ağırlığı (g)	D	6	2658 ^c	139	2350	3300
	E	8	3250 ^{bc}	222	2000	3800
	STD	7	3811 ^b	209	3100	4500
	STE	4	4800 ^a	678	3250	6500
Cidago Yüksekliği (cm)	D	6	20.50	1.61	17	28
	E	8	20.63	1.15	16	25
	STD	7	23.29	0.808	20	26
	STE	4	23.50	1.5	19	25
Vücut Uzunluğu (cm)	D	6	20.84 ^b	0.910	19	24
	E	8	21.75 ^b	0.818	18	26
	STD	7	25.43 ^a	0.782	22	29
	STE	4	24.50 ^a	0.866	22	26
Göğüs Derinliği (cm)	D	6	9.84	0.401	9	11
	E	8	10.88	0.639	8	13
	STD	7	11.72	0.747	9	14
	STE	4	11.75	0.479	11	13
Göğüs Çevresi (cm)	D	6	28.33	1.230	24	32
	E	8	28.00	0.732	24	30
	STD	7	29.29	1.270	25	33
	STE	4	33.00	3.110	28	42
Kuyruk Uzunluğu (cm)	D	6	21.84	0.477	21	24
	E	8	22.75	1.180	19	30
	STD	7	23.58	0.612	22	26
	STE	4	24.50	1.040	22	27

STE : steril (kastre) erkek STD : steril (kısırlaştırılmış) dişi

a, b, c : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir (P<0.05)

Çizelge 4.4’de Ankara’da çeşitli semtlerde yetiştirilen Ankara Kedileri yaşlarına (1, 2, 8) göre sınıflandırılmış ve canlı ağırlık, cidago yüksekliği, vücut uzunluğu, göğüs derinliği, göğüs çevresi ve kuyruk uzunluğu ölçüleri bakımından incelenmiştir. Canlı ağırlık ölçüleri bakımından yaşın etkisi, istatistik olarak incelendiğinde 1 ve 8 yaşlı kedi grupları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($P<0.05$).

Çizelge 4.4 Ankara’da evlerde yetiştirilen yetişkin kedilerin yaşlarına göre, canlı ağırlıkları ve vücut ölçüleri

Özellikler	Yaş	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Canlı Ağırlığı (g)	1	14	3021 ^b	159	2000	3800
	2	9	4081 ^{ab}	379	2950	6500
	8	2	4400 ^a	100	4300	4500
Cidago Yüksekliği (cm)	1	14	21.00	0.955	16	28
	2	9	23.34	0.866	19	26
	8	2	20.50	0.500	20	21
Vücut Uzunluğu (cm)	1	14	21.86	0.811	18	29
	2	9	24.56	0.503	22	26
	8	2	24.00	2.000	22	26
Göğüs Derinliği (cm)	1	14	10.65	0.452	8	13
	2	9	11.78	0.521	10	14
	8	2	10.00	1.000	9	11
Göğüs Çevresi (cm)	1	14	27.93	0.659	24	32
	2	9	30.56	1.630	25	42
	8	2	32.50	0.500	32	33
Kuyruk Uzunluğu (cm)	1	14	22.50	0.732	19	30
	2	9	23.89	0.564	22	27
	8	2	23.00	1.000	22	24

a, b : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistik olarak önemlidir ($P<0.05$)

Çizelge 4.5'te Ankara'da çeşitli semtlerde yetiştirilen Ankara Kedileri ile Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesinde yetiştirilen Ankara Kedileri, canlı ağırlık ve vücut ölçüleri bakımından karşılaştırıldıklarında aşağıdaki bulgular elde edilmiştir: Farklı yerlerde yetiştirilen Ankara Kedileri, canlı ağırlık, cidago yüksekliği, vücut uzunluğu ve göğüs derinliği ölçüleri bakımından karşılaştırıldıklarında istatistiki olarak, aralarında önemli bir fark bulunmamıştır. Kısaca yetiştirme yerinin, canlı ağırlık, cidago yüksekliği, vücut uzunluğu ve göğüs derinliği ölçüsüne etkisinin olmadığı saptanmıştır. Göğüs çevresi ve kuyruk uzunluğu bakımından yapılan karşılaştırmada ise yetiştirme yerleri açısından farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. İstatistik olarak önemli ($P<0.05$) olan bu veriler ışığı altında Hayvanat Bahçesinde yetiştirilen kedilerin göğüs çevresi ve kuyruk uzunluklarının, evde yetiştirilenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.5 Ankara Kedilerinin yetiştirme yerlerine göre, canlı ağırlıkları ve vücut ölçüleri

Özellikler	Yer	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Canlı Ağırlığı (g)	A.O.Ç	33	3424.2	50.2	2890	4190
	Ev	25	3513.0	195	2000	6500
Cidago Yüksekliği (cm)	A.O.Ç	33	22.70	0.312	19	26
	Ev	25	21.80	0.651	16	28
Vücut Uzunluğu (cm)	A.O.Ç	33	24.91	0.341	21	28
	Ev	25	23.00	0.560	18	29
Göğüs Derinliği (cm)	A.O.Ç	33	11.52	0.116	10	13
	Ev	25	11.00	0.337	8	14
Göğüs Çevresi (cm)	A.O.Ç	33	35.25 ^a	0.397	32	42
	Ev	25	29.24 ^b	0.744	24	42
Kuyruk Uzunluğu (cm)	A.O.Ç	33	29.61 ^a	0.189	27	31
	Ev	25	24.04 ^b	0.471	19	30

A.O.Ç. : Atatürk Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesi

a, b : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir ($P<0.05$)

Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara Kedileri göz rengi bakımından incelendiklerinde daha çok sarı, sonra da mavi renk pigmentlerine sahip oldukları belirlenmiştir. Toplam 33 kedinin 10 tanesinin tek göz (aynı bireyde farklı göz rengi) olduğu görülmüştür (Şekil 4.1). Diğer 23 kedinin ise 16 tanesi sarı , 7 tanesi ise mavi gözlüdür. Tek göz olan 10 kedinin 3'ü erkek kedilerdir. Oransal olarak erkek kedilerin, dişilere göre daha fazla sayıda tek gözlü yapıya sahip olduğu görülmüştür (Ek 2).



Şekil 4.1 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Tek Göz Ankara Kedisi

Evlerde yetiştirilen Ankara Kedileri göz rengi bakımından incelendiğinde, 28 kedinin sarı gözlü, 4 kedinin mavi gözlü, 2 kedinin de tek göz (mavi sarı) olduğu görülmüştür (Ek 3).

Evlerdeki kediler tüy rengi bakımından incelendiklerinde yine beyaz ağırlıklı olmak üzere çeşitli renklerin olduğu görülmüştür. Sırasıyla 13 beyaz, 4 sarı (sarman), 4 kahverengi tekir, 3 gri, 2 siyah beyaz, 2 siyah, 1 beyaz sarı ve duman olmak üzere beyazdan ayrı 8 farklı renk varyetesine rastlanmıştır (Ek 3). Hayvanat Bahçesindeki kedilerin ise tamamı beyazdır (Ek 2).

Kulak içi tüy yapıları bakımından incelenen Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara Kedilerinin tamamının kulak içi tüylerinin uzun ve kıvrımlı oldukları tespit edilmiştir. Yine yapılan gözlemlerde burun ucu, kulak içi ve patilerin tüm kedilerde pembe renkte olduğu görülmüştür.

Evlerde beslenen Ankara Kedilerinin kulak içi tüy yapılarının, 24 kedide uzun ve kıvrımlı olduğu, 10 kedide ise orta uzunlukta ve kıvrımsız olduğu görülmüştür (Ek 3).

Bu kedilerin beyaz olanlarının hepsinin burun ucu, patiler ve kulak içlerinin pembe olduğu, siyah renkli kediler hariç diğer renklilerde ise adı geçen bölgelerin pembe zeminin üzerinde değişken tonlarda kahverengi lekelerin olduğu görülmüştür. Siyah renklilerde ise bu bölgelerin tamamen koyu kahverengi olduğu belirlenmiştir.

4.2 Tüyler

Bu çalışmada Boyun, yan, but ve kuyruk olmak üzere 4 ayrı vücut bölgesinden alınan tüy örneklerinde belirlenen uzunluk, tüy çapı, elastikiyet ve mukavemet değerleri çizelge 4.6, 4.7, 4.8, 4.9, 4.10, 4.11, 4.12, 4.13' de verilmiştir. Erkek Ankara kedilerinde boyun tüyleri uzunluğu, ortalama 10.29 ± 0.159 cm, yan tüylerin ortalama uzunluğu 5.69 ± 0.125 cm, but tüyleri ortalama uzunluğu 5.06 ± 0.091 cm ve kuyruk tüyleri ortalama uzunluğu ise 11.72 ± 0.210 cm olarak hesaplanmıştır. Dişilerde ise aynı değerler sırası ile 9.18 ± 0.086 cm, 5.20 ± 0.097 cm, 4.93 ± 0.090 cm ve 10.38 ± 0.179 cm olarak belirlenmiştir.

Boyun, yan, but ve kuyruk bölgeleri sıralamasına göre erkek kedilerin tüy çapı ortalama değerleri $20.92 \pm 0.899 \mu$, $21.90 \pm 0.255 \mu$, $19.94 \pm 0.793 \mu$, $27.92 \pm 2.26 \mu$; dişi kedilerin ise yine aynı sıra ile $17.88 \pm 0.330 \mu$, $17.60 \pm 0.405 \mu$, $16.86 \pm 0.366 \mu$, $23.19 \pm 0.724 \mu$ olarak belirlenmiştir.

Elastikiyet ve mukavemet ortalama değerleri, erkeklerde yine aynı bölgesel sıra ile % 23.34 ± 1.61 - 2.22 ± 0.313 g, % 22.52 ± 1.23 - 5.30 ± 1.86 g, % 26.07 ± 1.68 - 3.74 ± 1.11 g, % 31.35 ± 0.473 - 10.43 ± 1.37 g ; dişilerde ise % 25.99 ± 1.04 - 3.54 ± 0.573 g, % 29.20 ± 0.583 - 2.60 ± 0.317 g, % 27.95 ± 0.710 - 3.12 ± 0.422 g, % 28.18 ± 0.732 - 5.65 ± 0.486 g olarak tespit edilmiştir.

Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesinde yetiştirilen Ankara Kedilerinin tüylerinin incelendiği çalışmada, adı geçen vücut bölgelerinden alınan tüylerin ortalama değerlerine uzunluk, çap, elastikiyet ve mukavemet özellikleri ve bu verilere yaşın ve cinsiyetin istatistiki olarak etkileri ayrı ayrı belirlenmiştir. Çizelge 4.6'da tüy uzunluğuna yaşın etkisi, çizelge 4.7'de ise cinsiyetin etkisi, çizelge 4.8'de tüy çapına

yaşın, çizelge 4.9’da cinsiyetin etkisi, çizelge 4.10 ve 4.11’de sırası ile yaş ve cinsiyetin tüy elastikiyetine etkisi ve son olarak çizelge 4.12 ve 4.13’de yaşın ve cinsiyetin tüy mukavemetine olan etkileri verilmiştir.

Çizelge 4.6 Ankara Kedilerinin yaşlarına göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy uzunluğu ölçüleri (cm)

Özellikler (cm)	Yaş	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Boyun	3	10	9.20 ^b	0.129	8.57	9.98
	4	10	9.16 ^b	0.119	8.53	9.70
	6	4	10.28 ^a	0.159	9.85	10.53
Yan	3	10	5.29	0.141	4.65	5.86
	4	10	5.11	0.135	4.25	5.88
	6	4	5.69	0.125	5.43	5.99
But	3	10	4.76	0.126	4.12	5.31
	4	10	5.10	0.104	4.63	5.63
	6	4	5.06	0.092	4.91	5.30
Kuyruk	3	10	10.32 ^b	0.277	9.04	11.41
	4	10	10.44 ^b	0.240	9.11	11.68
	6	4	11.72 ^a	0.210	11.35	12.20

a, b : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir (P<0.05)

Çizelge 4.7 Ankara Kedilerinin cinsiyetlerine göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy uzunluğu ölçüleri (cm)

Özellikler (cm)	cinsiyet	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Boyun	D	20	9.18 ^b	0.086	8.53	9.98
	E	4	10.29 ^a	0.159	9.85	10.53
Yan	D	20	5.20 ^b	0.097	4.25	5.88
	E	4	5.69 ^a	0.125	5.43	5.99
But	D	20	4.93	0.090	4.12	5.63
	E	4	5.06	0.091	4.91	5.30
Kuyruk	D	20	10.38 ^b	0.179	9.04	11.68
	E	4	11.72 ^a	0.210	11.35	12.20

a, b : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir (P<0.05)

Çizelge 4.6 ve Çizelge 4.7’de boyun ve kuyruk tüyleri uzunluğuna hem yaşın hem de cinsiyetin; yan tüylerin uzunluğuna ise sadece cinsiyetin önemli etkisi olduğu görülmektedir (P<0.05).

Çizelge 4.8 Ankara Kedilerinin yaşlarına göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy çapı ölçüleri (μ)

Özellikler	Yaş	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Boyun	3	10	17.90 ^b	0.517	15.78	19.94
	4	10	17.85 ^b	0.439	15.99	20.81
	6	4	20.92 ^a	0.899	18.34	22.52
Yan	3	10	17.39 ^b	0.514	15.38	20.44
	4	10	17.82 ^b	0.647	15.47	21.23
	6	4	21.90 ^a	0.255	21.33	22.55
But	3	10	17.04 ^b	0.538	15.08	20.00
	4	10	16.69 ^b	0.519	14.27	20.43
	6	4	19.94 ^a	0.793	17.57	20.86
Kuyruk	3	10	21.96 ^b	0.629	19.90	24.88
	4	10	24.42 ^{a b}	1.220	19.98	31.30
	6	4	27.92 ^a	2.260	22.27	32.02

μ : mikron

a, b : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir (P<0.05)

Çizelge 4.9 Ankara Kedilerinin cinsiyetlerine göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy çapı ölçüleri (μ)

Özellikler	cinsiyet	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Boyun	D	20	17.88 ^b	0.330	15.78	20.81
	E	4	20.92 ^a	0.899	18.34	22.52
Yan	D	20	17.60 ^b	0.405	15.38	21.23
	E	4	21.90 ^a	0.255	21.33	22.55
But	D	20	16.86 ^b	0.366	14.27	20.43
	E	4	19.94 ^a	0.793	17.57	20.86
Kuyruk	D	20	23.19 ^b	0.724	19.90	31.30
	E	4	27.92 ^a	2.260	22.27	32.02

a, b : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir (P<0.05)

Tüy çapına yaşın etkisi, kuyruk bölgesi hariç 3 ve 4 yaş grubu ile 6 yaş grubu arasındaki farklılık istatistiksel olarak önemli belirlenmiştir. Kuyruk bölgesinde ise farklılık 3 ve 6 yaş grupları arasında belirlenmiştir ($P<0.05$).

Boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin çaplarına tüm bölgelerde cinsiyetin etkisi istatistiksel olarak önemli belirlenmiştir ($P<0.05$), (Çizelge 4.8, Çizelge 4.9).

Çizelge 4.10 Ankara Kedilerinin yaşlarına göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy elastikiyeti (%)

Özellikler	Yaş	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Boyun	3	10	24.27	1.53	17.84	33.25
	4	10	27.71	1.23	19.33	31.92
	6	4	23.34	1.61	18.74	26.07
Yan	3	10	29.21 ^a	0.918	23.35	33.01
	4	10	29.19 ^a	0.771	25.97	33.47
	6	4	22.52 ^b	1.23	20.59	26.01
But	3	10	26.69	0.981	21.78	31.66
	4	10	29.21	0.901	26.48	34.68
	6	4	26.07	1.68	22.02	29.35
Kuyruk	3	10	28.77	1.17	22.10	35.55
	4	10	27.58	0.905	21.99	31.82
	6	4	31.35	0.473	30.58	32.54

a, b: Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiksel olarak önemlidir ($P<0.05$)

Çizelge 4.11 Ankara Kedilerinin cinsiyetlerine göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy elastikiyeti (%)

Özellikler	cinsiyet	n	ortalama	$\pm Sx$	Minimum	Maksimum
Boyun	D	20	25.99	1.04	17.84	33.25
	E	4	23.34	1.61	18.74	26.07
Yan	D	20	29.20 ^a	0.583	23.35	33.47
	E	4	22.52 ^b	1.23	20.59	26.01
But	D	20	27.95	0.710	21.78	34.68
	E	4	26.07	1.68	22.02	29.35
Kuyruk	D	20	28.18	0.732	21.99	35.55
	E	4	31.35	0.473	30.58	32.54

a, b: Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiksel olarak önemlidir ($P<0.05$)

Dişi ve 3, 4 yaş grubundaki kedilerin erkek ve 6 yaş grubundaki kedilere göre tüy elastikiyetleri istatistik bakımdan farklı belirlenmiştir ($P<0.05$). Diğer vücut bölgelerindeki tüyler arasındaki yaşa ve cinsiyete göre farklılıklar istatistiki olarak önemli değildir (Çizelge 4.10, Çizelge 4.11).

Çizelge 4.12 Ankara Kedilerinin yaşlarına göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy mukavemeti (g)

Özellikler	Yaş	n	ortalama	$\pm S_x$	Minimum	Maksimum
Boyun	3	10	3.84	0.905	1.05	9.63
	4	10	3.24	0.740	1.48	9.14
	6	4	2.22	0.313	1.58	2.87
Yan	3	10	2.64	0.426	0.80	5.65
	4	10	2.56	0.493	0.90	4.93
	6	4	5.30	1.860	2.13	10.65
But	3	10	3.29	0.603	1.17	6.97
	4	10	2.94	0.617	0.93	6.93
	6	4	3.74	1.110	2.03	6.87
Kuyruk	3	10	5.57 ^b	0.609	2.57	8.34
	4	10	5.73 ^b	0.789	3.20	11.14
	6	4	10.43 ^a	1.370	7.34	13.92

a, b : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir ($P<0.05$)

Çizelge 4.13 Ankara Kedilerinin cinsiyetlerine göre, çeşitli vücut bölgelerinde tüy mukavemeti (g)

Özellikler	cinsiyet	n	ortalama	$\pm S_x$	Minimum	Maksimum
Boyun	D	20	3.54	0.573	1.05	9.63
	E	4	2.22	0.313	1.58	2.87
Yan	D	20	2.60 ^b	0.317	0.80	5.65
	E	4	5.30 ^a	1.860	2.13	10.65
But	D	20	3.12	0.422	0.93	6.97
	E	4	3.74	1.110	2.03	6.87
Kuyruk	D	20	5.65 ^a	0.486	2.57	11.14
	E	4	10.43 ^b	1.370	7.34	13.92

a, b : Her bir özellik için aynı sütunda farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir ($P<0.05$)

Yaşa göre karşılaştırma yapıldığında, sadece kuyruk tüylerinin mukavemet değerinde 3-4 yaşlı grup ile 6 yaşlı grup arasında istatistiksel olarak önemli farklılık olduğu saptanmıştır. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmada ise yan ve kuyruk bölgesi tüylerinin, mukavemet değerleri arasında oluşan farkın istatistiki olarak önemli olduğu görülmektedir (Çizelge 4.12, Çizelge 4.13).

4.3 Üreme

Hayvanat Bahçesindeki 28 dişi Ankara Kedisinin, gün ışığı süresinin uzamaya başladığı, aşım mevsiminde (Mart ayı sonu, Nisan başı) canlı ağırlıkları belirlenmiştir. Tüm dişi kedilerin 15 gün içinde toplu olarak kızgınlık gösterdikleri gözlemlenmiştir. Yaklaşık iki ay sonra yine 15 gün içinde doğumlar gerçekleşmiştir. Toplam 28 dişi Ankara Kedisinin 24 tanesi gebe kalmıştır. Bu değerler sonucu, kısırlık oranı % 14.29 olarak hesaplanmıştır. Doğum tipleri 6 tek, 2 ikiz, 5 üçüz, 10 dördüz ve 1 beşiz şeklinde olmuştur. Buna göre toplam yavru sayısı 70' dir.

Yukarıdaki verilere göre, çiftleşen kedi başına yavru sayısı 2.5, doğuran kedi başına yavru sayısı 2.92 olarak hesaplanmıştır.

Gebe kalan 24 kediden doğan 31 erkek, 34 dişi ve 5 tane de cinsiyeti belirlenemeyen olmak üzere toplam 70 yavrunun, 5 tanesi ilk gün, 1 tanesi 2. gün (dişi), 5 tanesi (4 erkek, 1 dişi) 3. gün ve 5 tanesi (4 erkek, 1 dişi) 5.gün ve 28.gün 3 tane (1 erkek, 3 dişi) olmak üzere toplam 19 yavru ölmüştür (EK 7). 1. gün ölen 4 kardeşin anaları tarafından yendiği ve bu davranışı, aynı dişi kedinin daha önceki dönemlerde de yaptığı kedilerin bakıcısı tarafından ifade edilmiştir. Bu nedenle 1. gün ölen dördüz yavruların ve tek yavrunun, cinsiyetleri ve doğum ağırlıkları tespit edilememiştir.

4.4 Büyüme

Doğumdan sonra 24 saat içinde hayatta kalan 65 yavrunun canlı ağırlıkları tartılmıştır. Doğan 70 yavru Ankara kedisinin 19' u doğum anı ile süttten kesime kadar (2. ay sonu) olan sürede ölmüştür. 70 yavrunun 51 tanesi hayatta kalmıştır. Buna göre yavruların süttten kesimde yaşama güçleri % 72.86 olarak hesaplanmıştır.

Doğan yavruların haftalık canlı ağırlık artışları üzerine, ana yaşı, doğum tipi ve cinsiyetin etkileri ayrı ayrı belirlenmiştir. İstatistik olarak incelenen bu veriler çizelge 4.14, 4.15 ve 4.16' da ayrıntılı olarak verilmiştir.

Araştırma süresince doğan tüm yavruların beyaz kürk renginde olduğu görülmüştür. Ancak bazı yavruların, iki kulak arasındaki alın bölgelerinde siyah tüylerin olduğu görülmüştür. Bu tüylerin 4 haftalık yaştan sonra yavaş yavaş azalarak, tamamen kaybolduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.14 Yavru Ankara kedilerinin ana yaşına göre, haftalık canlı ağırlıkları (g)

Ana yaşı	n	haftalar	ortalama	± Sx	Minimum	Maksimum
3	15	0	116.00	3.543	108.872	123.128
		1	170.40	7.331	155.651	185.149
		2	269.00	11.776	245.309	292.691
		3	299.00	10.588	377.700	320.300
		4	351.80	13.550	324.541	379.059
		5	411.00	15.825	379.165	442.835
		6	463.13 ^a	21.482	419.916	506.350
		7	520.93	19.871	480.958	560.909
		8	598.13 ^a	18.715	560.483	635.784
4	17	0	112.41	3.328	105.716	119.108
		1	161.88	6.887	148.028	175.737
		2	237.70	11.062	215.453	259.959
		3	277.88	9.945	257.875	297.890
		4	338.64	12.728	313.041	364.253
		5	386.00	14.865	356.096	415.904
		6	456.76 ^a	20.179	416.169	497.360
		7	519.76	18.666	482.214	557.315
		8	617.94 ^a	17.580	582.575	653.308
5	15	0	110.13	3.543	103.005	117.262
		1	145.33	7.331	130.584	160.082
		2	232.00	11.776	208.309	255.691
		3	261.73	10.588	240.434	283.033
		4	317.60	13.550	290.341	344.859
		5	375.60	15.825	343.765	407.435
		6	431.60 ^{ab}	21.482	388.383	474.817
		7	527.86	19.871	487.891	567.842
		8	643.53 ^a	18.715	605.883	681.184
6	4	0	115.00	6.862	101.196	128.804
		1	187.50	14.197	158.939	216.061
		2	254.00	22.804	208.123	299.877
		3	288.00	20.503	246.753	329.247
		4	321.00	26.240	268.213	373.787
		5	380.00	30.644	318.352	441.648
		6	400.00 ^b	41.601	316.310	483.690
		7	479.50	38.480	402.088	556.912
		8	528.75 ^b	36.242	455.840	601.660

a, b : Farklı yaş gruplarında, aynı haftalarda, farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir (P<0.05)

Çizelge 4.14’de 6. haftada 3 ve 4 yaşlı anadan doğan yavruların 6 yaşlı anadan doğan yavrulara göre daha fazla canlı ağırlığa ulaştıkları, 8. haftada ise 6 yaş grubundan olan yavruların diğer tüm gruplardan daha az canlı ağırlığa sahip olduğu bu farkların istatistik olarak önemli olduğu görülmüştür (P<0.05).

Çizelge 4.15 Yavru Ankara kedilerinin doğum tipine göre, haftalık canlı ağırlıkları (g)

Doğum Tipi	n	haftalar	ortalama	$\pm S_x$	Minimum	Maksimum
Tek	5	0	111.60	6.226	99.075	124.125
		1	153.00	13.626	125.589	180.411
		2	235.00	21.530	191.686	278.314
		3	266.60	19.130	228.116	305.084
		4	346.40	23.622	298.879	393.921
		5	375.20	26.752	321.382	429.018
		6	442.00	36.868	367.831	516.169
		7	490.80	34.072	422.256	559.344
		8	597.40	34.782	527.428	667.372
İkiz	4	0	114.75	6.961	100.746	128.754
		1	153.75	15.234	123.103	184.397
		2	255.00	24.072	206.574	303.426
		3	294.75	21.388	251.723	337.777
		4	356.75	26.410	303.620	409.880
		5	408.50	29.909	348.330	468.670
		6	488.00	41.220	405.077	570.923
		7	561.00	38.094	484.366	637.634
		8	648.50	38.887	570.269	726.731
Üçüz	14	0	113.14	3.721	105.658	120.628
		1	171.28	8.143	154.904	187.667
		2	249.78	12.867	223.901	275.671
		3	290.14	11.432	267.144	313.142
		4	347.00	14.117	318.601	375.399
		5	417.64	15.987	385.481	449.805
		6	471.42	22.033	427.104	515.753
		7	528.57	20.362	487.609	569.534
		8	621.57	20.786	579.755	663.388
Dördüz	28	0	112.92	2.631	107.636	118.221
		1	159.28	5.758	147.702	170.869
		2	245.71	9.098	227.411	264.018
		3	275.46	8.084	259.202	291.727
		4	323.75	9.982	303.669	343.831
		5	375.85	11.305	353.115	398.599
		6	429.42	15.580	398.086	460.771
		7	513.85	14.398	484.892	542.822
		8	605.78	14.698	576.217	635.354

Çizelge 4.15’de doğum tipine göre yavruların haftalık canlı ağırlıkları arasındaki farklılıkların istatistiki olarak önemli olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4.16 Yavru Ankara kedilerinin cinsiyetlerine göre haftalık canlı ağırlıkları (g)

Cinsiyet	n	haftalar	ortalama	$\pm S_x$	Minimum	Maksimum
Dişi	29	0	118.34	2.253	113.818	122.872
		1	169.10	5.427	158.197	180.009
		2	256.31	8.538	239.152	273.469
		3	287.65	7.779	272.023	303.287
		4	342.75	9.751	323.163	362.354
		5	486.24	11.443	363.245	409.238
		6	434.34	15.305	403.588	465.102
		7	502.75 ^a	13.718	475.192	530.325
		8	580.03 ^a	12.486	554.943	605.126
Erkek	22	0	105.95	2.586	100.757	111.152
		1	151.54	6.231	139.024	164.067
		2	233.59	9.803	213.891	253.291
		3	270.22	8.931	252.280	288.175
		4	324.63	11.196	302.138	347.135
		5	394.54	13.138	368.143	420.948
		6	463.18	17.572	427.869	498.495
		7	541.18 ^b	15.749	509.532	572.831
		8	655.63 ^b	14.335	626.828	684.444

a, b : Farklı cinsiyetlerde, aynı haftalarda, farklı harfe sahip ortalamalar arası farklılık istatistiki olarak önemlidir (P<0.05)

Çizelge 4.16'da 7.ve 8. haftalarda erkek yavruların, dişilere göre daha ağır oldukları görülmüştür (P<0.05).

4.6 Davranım

Bu başlık altında, verilerin toplandığı yaklaşık 12 aylık araştırma süresince Ankara Atatürk Orman Çiftliği kedi evindeki kedilerle irtibat halindeki araştırmacının gözlemlerine yer verilmektedir.

Araştırma süresince gerek adı geçen tartım ve ölçülerin alınmasında gerek tıbbi müdahalelerde bir istisna dışında ciddi bir direnişle karşılaşmamıştır. İlk başta, kedilerin araştırmacıya karşı ürkek olmalarına rağmen geçen süre ile beraber, bu ürkekliklerini üzerlerinden attıkları görölmüştür. Hayvanat Bahçesinde insanlarla doğrudan temasta olmadan doğup büyüyen kedilerin, bu şekilde cana yakın olmaları, onların davranış bakımından yumuşak karakterde olduklarını göstermektedir. Dişi kedilerin, erkeklere göre daha uysal oldukları gözlemlenmiştir. Tarafımızca yapılan gözlemlere dayanarak, kedilerin kendi aralarında bir grup veya sürü ilişkilerinin olmadığı ve daha çok bireysel hareket ettikleri düşünölmektedir. Yine araştırma süresince yapılan gözlemlerde Ankara Kedisine özđü bir davranış olduğu ileri sürölen, kuyruğun yukarıda ve sırta paralel tutulması nadir olarak tespit edilebilmiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu güne kadar Türkiye’de ve dünyada hakkında hiçbir bilimsel çalışma yapılmamış olan Ankara Kedileri ile ilgili bir ilk bu araştırma ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, kedinin ilk evcilleştirildiği yerin Mezopotamya, ilk evcilleştiren kavimin de Sümerler olduğu yine bu araştırma ile ilk kez bilimsel platformda tartışmaya açılmıştır.

Arkeolojik belgelerin ışığında kedinin Mezopotamya’da Sümerler tarafından ilk kez evcilleştirildiğinin tahmin edildiği dile getirilmiştir. Yine aynı bölgeden gelen Asurluların, Anadolu’da kurdukları (Yozgat yakınlarında) ticaret kolonilerinden çıkan kedi heykelciğinin günümüzde, evlerde bakılan örneklerinden farklı olmaması (Şekil 5.1, 5.2) Anadolu’da evcil kedinin çok uzun zamandan beri yetiştirildiğini düşünülmesine neden olmuştur. Dünyaca sevilen ve tanınan Ankara ve Van Kedilerinin atalarının da bu kediler olabileceği kuvvetle muhtemeldir. Ankara Kedisinin yakın tarihteki yeri, yine bu çalışma ile kısıtlı kaynaklara rağmen açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda Ankara Kedilerinin bir yandan dış yapı, tüy, üreme, büyüme ve gelişme ile ilgili özelliklerin tanımlayıcı değerleri ortaya konurken, diğer yandan ev koşulları ile Hayvanat Bahçesi koşullarında yetiştirilen Ankara Kedileri arasında dış yapı özellikleri bakımından ortaya çıkan farklılıklar, çalışma imkanları dahilinde belirlenmiştir.



Şekil 5.1 Ankara Hayvanat Bahçesinde bir Ankara Kedisi



Şekil 5.2 Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde bir kedi heykeli

Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki erkek kedilerin dişilere göre daha fazla canlı ağırlık, vücut uzunluğu ve göğüs çevresi ölçülerine sahip oldukları belirlenmiştir. Tüm bu ölçüm değerleri arası farklılıklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($P < 0.05$).

Evlerde yetiştirilen Ankara Kedilerinin canlı ağırlıklarına cinsiyetin, etkisi olduğu görülmüştür. Kastre erkek kedilerin, dişi, erkek ve steril dişilerden daha fazla canlı ağırlıkta olduğu; steril dişilerin de dişilerden daha ağır oldukları görülmüştür ($P < 0.05$). Ayrıca kastre erkek ve steril dişi kedilerin dişi ve erkek kedilere göre daha fazla vücut uzunluğuna sahip oldukları gözlemlenmiştir. İstatistiksel olarak önemli olan ($P < 0.05$) bu farklılıkların, kısırlaştırmanın etkisi altında ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Evlerde yetiştirilen kedilerde yaşın etkisi araştırıldığında, 1 ve 8 yaşındaki Ankara Kedilerinde yaşın canlı ağırlığa etkisi olduğu görülmüştür. ($P<0.05$) seviyesinde önemli bulunan bu farklılığa dayanarak yaşlıların gençlerden daha ağır oldukları söylenebilir.

Ankara'da çeşitli semtlerde yetiştirilen Ankara Kedileri ile Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesinde yetiştirilenler, canlı ağırlık ve vücut ölçüleri bakımından karşılaştırıldıklarında göğüs çevresi ve kuyruk uzunluklarında önemli farklılık olduğu görülmüştür ($P<0.05$). Yetiştirme yerinin etkilediği ve istatistiksel olarak önemli olan farklılıklar Hayvanat Bahçesindeki kedilerin ev kedilerine göre daha fazla göğüs çevresi ve kuyruk uzunluğuna sahip olduklarını göstermektedir. Belirtilen vücut ölçülerinde belirlenen bu farklılığın, çevre şartlarının etkisi ile ortaya çıkabileceği ve genetik faktörlerin de bunda etkili olduğu düşünülmektedir. İskelet ve özellikle omur yapısının başka bir çalışmada araştırılması ile kesin bir yargıya varmak mümkün olabilecektir.

Hayvanat Bahçesindeki 33 kedinin 10 tanesinin tek göz (aynı bireyde farklı göz rengi) diğer 23 kedinin ise 16 tanesi sarı, 7 tanesi ise mavi gözlüdür. Tek göz olan 10 kedinin 3 ü erkek kedilerdir. Oransal olarak erkek kedilerin dişilere göre daha fazla sayıda tek gözlü yapıya sahip olduğu görülmüştür. Bunda Hayvanat Bahçesi Yönetiminin damızlığa ayırdıkları erkek Ankara Kedilerinde bu göz yapısına çok önem vermesinin etkisi vardır. Evlerde yetiştirilen 34 Ankara Kedisi göz rengi bakımından incelendiğinde, 28 kedinin sarı gözlü, 4 kedinin mavi gözlü, 2 kedinin de tek göz (mavi sarı) olduğu görülmüştür. Burada Hayvanat Bahçesindekilere oranla çok daha fazla sarı göz rengi olduğu görülmüştür.

Tüy rengi bakımından incelenen evlerdeki Ankara Kedilerinin, beyaz ağırlıklı olmak üzere farklı renklerinde olduğu görülmüştür. Sırasıyla 13 beyaz, 4 sarı (sarman), 4 kahverengi tekir, 4 üç renk (alacalı), 3 gri, 2 siyah beyaz, 2 siyah, 1 beyaz sarı ve 1 duman olmak üzere beyazdan ayrı 8 farklı renk varyetesine rastlanmıştır (Şekil 5.3). Bu sayının daha da fazla olabileceği düşünülmektedir. Ankara Kedisinin farklı renklerde olabileceği, Türkiye'de hala kabul görmese de İran kedisinde olduğu gibi birçok farklı renkte Ankara Kedisi vardır. Türkiye dışında, Ankara Kedisi yetiştirilen

dünyanın her yerinde siyah renk de dahil (Şekil 5.4) farklı renkler tescil edilmiş ve yarışmalarda kabul görmüştür. Bu görüşün Türkiye’de kabul görmesi ile, sokaklardaki Ankara kedilerinin yaşama şansı artacağı gibi, ırkın devamı için de önemli olacağı düşünülmektedir. Hayvanat Bahçesindeki kedilerin ise tamamı beyazdır. Gerek kedi evinin bakıcısı gerekse Hayvanat bahçesi yönetiminden alınan bilgilere göre, zaman zaman değişik renklerde yavruların (Şekil 5.5) doğduğu ancak bunların kedi evinde barındırılmadığı ifade edilmiştir.



Şekil 5.3 Ankara’da çeşitli semtlerde evlerde yetiştirilen çeşitli renklerde Ankara Kedisi örnekleri



Şekil 5.4 Siyah renkli Ankara Kedisi örneği



Şekil 5.5 Çeşitli renklerde yavru Ankara Kedisi örnekleri

Erkek kedilerin boyun, yan ve kuyruk tüyleri; dişilere göre daha uzundur. 6 yaşlı kedilerin boyun ve kuyruk tüyleri diğer gruplara göre daha uzundur. Cinsiyet ve yaşın etkili olduğu bu veriler istatistik olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($P<0.05$). Tüylerin çapının karşılaştırması yapıldığında dişilerin ve gençlerin daha ince tüylere sahip olduğu görülmüştür ($P<0.05$). Elastikiyet yönünden incelenen tüylerde, sadece yan tüylerde farklılık belirlenmiştir. Bu tüylerin dişi ve 3, 4 yaş gruplarında daha elastik olduğu tespit edilmiştir ($P<0.05$). Erkek kedilerin yan ve kuyruk bölgelerdeki tüyleri, dişilere göre daha yüksek mukavemet değerine sahiptir. Yaşın etkisi sadece kuyruk bölgesinde istatistiksel olarak önemli belirlenmiştir ($P<0.05$).

Herron (1986) evcil kedilerin mevsimsel poliostrik hayvanlar olduğunu ve üreme mevsimin kuzey yarım kürede Mart ayından başlayarak Eylül ayına kadar sürdüğünü bildirmiştir. Hayvanat Bahçesindeki Ankara Kedilerinin üreme döneminde yaptığımız gözlemlerde, Mart ayı sonu Nisan ayı başlarında tüm dişi kedilerin aynı dönemde östrusa girdikleri görülmüş ve ikinci bir östrus dönemi yaşadıkları nadiren tesbit edilmiştir. Kedilerin gebelik süresi ortalama 64 gündür (Concannon and Lein 1983). Ankara Kedilerinin gebelik süresi de benzer şekilde gerçekleşmiştir. Toplam 28 dişi Ankara Kedisininin 24 tanesi gebe kalmıştır ve buna göre kısırlık oranı % 14.29 olarak hesaplanmıştır. Doğum tipleri 6 biriz, 2 ikiz, 5 üçüz, 10 dördüz ve 1 beşiz olmak üzere toplam yavru sayısı 70' dir. Bu verilere göre, çiftleşen kedi başına yavru sayısı 2.5, doğuran kedi başına yavru sayısı 2.92 olarak hesaplanmıştır.

Gebe kalan 24 kediden doğan 70 yavrunun 19'u ölmüştür. Buna göre, yavruların yaşama güçleri % 72.86 olarak hesaplanmıştır. Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesinde doğan tüm yavruların beyaz kürk rengine sahip olduğu görülmüştür. Ancak bazı yavruların, iki kulak arasındaki alın bölgelerinde siyah tüylerin olduğu görülmüştür. Bu tüylerin 4 haftalık yaştan sonra yavaş yavaş azalarak, tamamen kaybolduğu belirlenmiştir. Halk arasında Van kedilerine özgü ve yavrunun saf kan olmasının delili olarak gösterilen bu özellik, Ankara kedilerinde de görülmüştür. İki aylık yaşın sonuna kadar hayatta kalan 51 yavrunun, haftalara göre, büyümelerinin araştırıldığı çalışmada haftalık canlı ağırlık artışında, ana yaşının ve yavruların cinsiyetinin etkisinin istatistik olarak önemli ($P<0.05$); doğum tipinin ise önemsiz olduğu görülmüştür.

Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki çalışmalar süresince davranım bakımından da gözlemlenen Ankara kedilerinin, tüm olumsuz şartlara rağmen yumuşak huylu, cana yakın ve sevecen oldukları görülmüştür.

Yapılan bu çalışma ile Türkiye'de şimdiye kadar gereken önem ve değerin verilmediği Ankara Kedisininin tanıtılması, yetiştirilmesi ve korunmaları için bir adım atılmış olup bu çalışmanın bundan sonra yapılacak çalışmalara bir temel oluşturacağına inanılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Afrique du Sud, 2007. Web sitesi. <http://www.chateaudebrou.com> . Erişim Tarihi: 10.05.2007.
- Akurgal, E . 1993. Anadolu Uygarlıkları, Net Turistik Yayınlar A.Ş., S. 46 - 8, İstanbul.
- Alemdar, K. 1994. Ankara, Yapı Kredi Yayınları, S.245 - 47, İstanbul.
- Anonim. 2007. Hürriyet Gazetesi, Erişim Tarihi : 08.04.2007
- Anonymous. 2000. Minitab Release 13.1 for Windows. Minitab Inc., State College, Philadelphia, PA
- Anonymous. 1993a. ASTM. Annual Book of ASTM Standarts: Standart Test Method for Tensile Strength and Breaking Te-nacity of Wool Fiber Bundles D 1294-86. Vol.07-01 228ASTM, Philadelphia, PA
- Anonymous. 1993b. ASTM. Annual Book of ASTM Standarts: Test Method for Med and Kemp Fiber Wool and other Animal Fibers by Microprojection. Sec. 7, Vol 07.01:809. ASTM, Philadelphia, PA
- Anonymous. 1993c. International Wool Textile Organization (IWTO), Draft Method-47- 92. Measurment of the Mean and Distribution of Fibre Diameter of Wool Using an Image Analyser. Pp. 1-27 The International Wool Secretariat Ilkley, England
- Aysoy, S. 1944. Türk Veteriner Cemiyeti Dergisi, Yıl : 12, 1. Kanun, Sayı: 3, Makaleler No:46 S.13, Ankara.
- Aysoy, S. 1954. A.Ü. Veteriner Fak. Dergisi, Makaleler No: 66, 1 (3-4), S.40 – 66, Ankara.
- Baldwin, J. A. 1975. Notes and speculations on the domestication of the cat in Egypt, Antropos, 70, P.428-48, Berlin.
- Beadle, M. 1977. The cat : History, biology and behaviour, Collins and Harvill Press, London.
- Burris, C. 1991. The Proper Care of Cats, T.F.H. Publications, Neptune City P.256 , New Jersey.

- Clutton, B. J. 1969. Carnivore remains from excavations of the Jericho Tell, In The Domestication and exploitation of plants and animals, eds. P. J. Ucko and G. W. Dimbleby, : Duckworth, P. 337-45 London.
- Clutton, B. J. 1981. Domesticated animals from early times, Heinemann and British Museum of Natural History, London.
- Concannon, P. W and Lein D.H, 1983. Feline reproduction, In Kirk,R. W. (Ed): Current Veterinary Therapy VIII W.B. Saunders Co., P.932-35, Philadelphia .
- Corbet, G. and Ovenden, D. 1982. Pareys Buch der Säugetiere, Alle Wildlebenden Säugetiere Europas, Verlag Paul Parey, P.240, Hamburg und Berlin.
- Demirsoy, A. 1995. Yaşamın Temel Kuralları, Omurgalı (Sürüngenler, Kuşlar, Memeliler), Cilt 3, Meteksan, P.776 Ankara .
- Düzgüneş, D. , Kesici , T. ve Gürbüz , F. 1987. Araştırma ve Metodları, Ank.Üniv.Zir.Fak.Yay.:1021, Ders Kitabı:295, 22-26, Ankara .
- Edmund, I. G. 1958. Sumerian Animal Proverbs and Fables. Collection Five In : Journal of Cuneiform Studies 12, P. 1-21 43 – 75 , Boston.
- Felis Silvestris Org., 2007. Web sitesi. <http://www.felis-silvestris.org> . Erişim Tarihi : 10.05.2007.
- Fogle, B. 1997. The Encyclopedia of the Cat, Dorling Kindersley , P.20-1,London.
- Galanti, A. 1951. Ankara Tarihi, II.Cilt, İstanbul.
- Herron, A. M. 1986. Feline Physiology of reproduction In Burke J. T. (Ed): Small Animal Reproduction and Infertility, Lea and Febiger, P.13-23, Philadelphia.
- İttiofauna Org., 2007. Web sitesi. <http://www.ittiofauna.org> . Erişim Tarihi : 10.05.2007.
- Johnson, W.E., Eizirik E., Pecon-Slattey, J., Murphy, W. J., Antunes, A., Teeling, E.and O'Brien, St.J., 2006. The Late Miocene radiation of Modern Felidae: A genetic assessment. Science, Vol. 311, P. 73-77, Washington D.C.

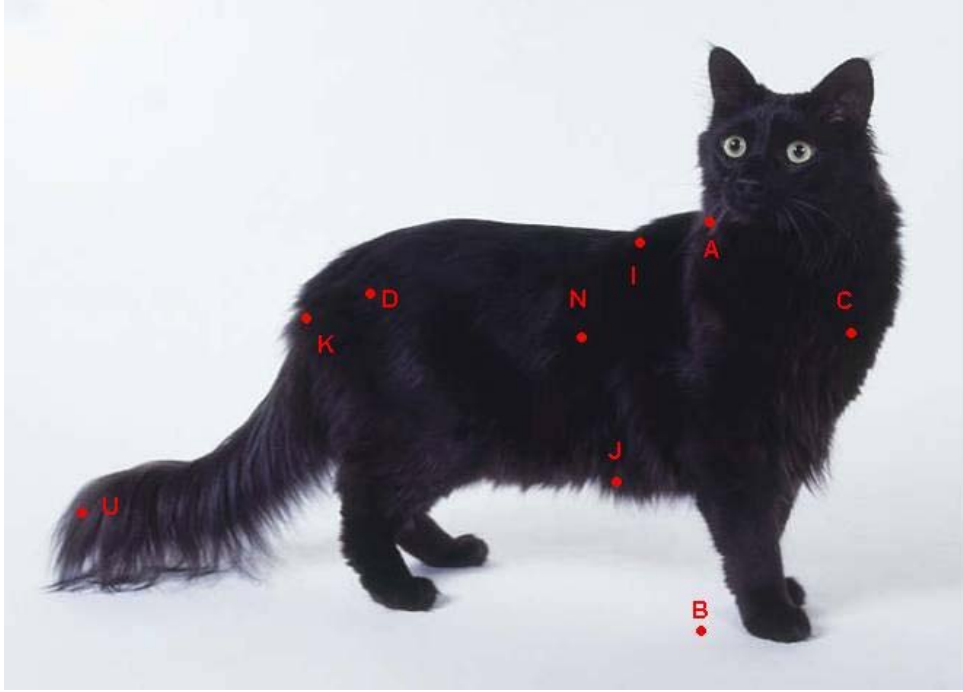
- Kesici, T. ve Kocabaş, Z. 1998. Biyoistatistik. Ankara Ü. Ecz. Fak. Yayın no: 79, Ankara.
- Kramer, S.N. 1981. History Begins at Sumer, The University of Pennsylvania Press, P.108-9 Pennsylvania.
- Kratochvil, J. and Kratochvil, Z. , 1976. The origin of the domesticated forms of the genus Felis (mammalia) Zoologica Listy, 25, p.193-208, London.
- Landsberger, B. 1934. Die Fauna des Alten Mesopotamien nach der 14. Tafel der Serie, Verlag Von S. Hirzel, P. 86-7, 110-13, Leipzig.
- Lloyd, S. 1998. Türkiye'nin Tarihi (çeviri: E. Varinlioğlu) 4. Baskı, TÜBİTAK yayını, 15 s., Ankara.
- Mery, F. 1967. The life and history of the cats, Paul Hamlyn , London.
- Osten, H. 1937. The Alishar Höyük, The University of Chicago Oriental Institute Publications, Volume : 29 , p.167-191, Chicago.
- Panthera Leo Org., 2007. Web sitesi. <http://www.lev.panthera-leo.org>. Erişim Tarihi: 10.05.2007.
- Robinson, R. 1977. Genetics for Cat Breeders, Pergamon Pres, Oxford. Schipano, M. 1662. Viaggi in Turchia, Persia ed India Descritti in 54 Lettere Famigliari , Roman Edition.
- Sociologbook, 2007. Web sitesi. <http://www.sociologbook.net> . Erişim Tarihi: 10.05.2007.
- Şemsettinioğlu, H. 1999. Sözlü görüşme, Ankara.
- Taylor, D. 1991. You and Your Cat, Dorling Kindersley, P.288, London.
- The British Museum, 2007. Web sitesi. <http://www.thebritishmuseum.ac.uk> Erişim Tarihi : 10.05.2007.
- Thorne, C. J. 1982. Feeding behaviour in the cat recent advances , Journal of Small Animal Practice, 23, P.555-62, Oxford.
- Tunç, N. 2007. Sabah Gazetesi. Erişim Tarihi : 24.02.2007
- Wikipedia, 2007. Web sitesi. <http://de.wikipedia.org> . Erişim Tarihi : 10.05.2007.
- Wilson, D.E and Reeder, D. M. 2005. Mammal Species of the World. Johns Hopkins University Pres, P.532, Maryland.

Wright, M. and Walters, S. 1980. The Book of the Cat, Pan Books, P.16-7, London.

EKLER

- EK 1** Ankara kedilerinin vücut ölçümlerinin alındığı ölçüm noktaları
- EK 2** Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş, cinsiyet, canlı ağırlık, vücut ölçüleri ve göz renkleri
- EK 3** Ankara'da evlerde yetiştirilen çeşitli yaşlardaki Ankara Kedilerinin yaş, cinsiyet, canlı ağırlık, vücut ölçüleri, göz rengi, kulak içi tüy yapısı ve tüy renkleri
- EK 4** Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin uzunluk değerleri
- EK 5** Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin çap değerleri
- EK 6** Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin elastikiyet değerleri
- EK 7** Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin mukavemet değerleri
- EK 8** Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki dişi Ankara Kedilerinin aşım öncesi canlı ağırlıkları, doğum tipi, doğan ve ölen yavruların sayıları ve cinsiyetleri
- EK 9** Ankara A.O.Ç. Hayvanat bahçesinde doğan yavruların haftalara göre canlı ağırlık ölçümleri

EK 1 Ankara kedilerinin vücut ölçümlerinin alındığı ölçüm noktaları



A B : Cidago Yüksekliği **C N** : Göğüs Uzunluğu **C D** : Vücut Uzunluğu
I J : Göğüs Derinliği **K U** : Kuyruk Uzunluğu

EK 2 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş, cinsiyet, canlı ağırlık, vücut ölçüleri ve göz renkleri

Yaş	Cinsiyet	Canlı ağırlık kg	Cidago Yüksekliği cm	Vücut uzunluğu Cm	Göğüs derinliği cm	Göğüs çevresi cm	Kuyruk uzunluğu cm	Göz Rengi	
								Sağ	Sol
5	E	3.680	25	26	12	39	30	Mavi	Mavi
6	E	3.350	22	27	10	35	30	Mavi	Sarı
6	E	3.810	22	27	11	39	31	Sarı	Sarı
6	E	3.930	23	28	12	40	30	Sarı	Mavi
6	E	4.190	24	28	13	42	30	Mavi	Sarı
5	D	3.170	23	26	11	35	29	Sarı	Sarı
1	D	2.890	19	21	10	32	27	Mavi	Sarı
5	D	3.250	22	26	11	34	30	Sarı	Mavi
4	D	3.770	25	24	12	35	29	Sarı	Sarı
4	D	3.550	21	24	11	34	28	Sarı	Sarı
6	D	3.160	22	22	11	32	28	Sarı	Sarı
4	D	3.710	26	27	12	37	30	Sarı	Sarı
6	D	3.440	25	26	12	36	30	Sarı	Sarı
4	D	3.620	22	27	12	35	31	Mavi	Mavi
5	D	3.110	21	25	11	35	31	Sarı	Sarı
5	D	3.330	22	27	12	36	31	Sarı	Mavi
5	D	3.040	20	23	12	35	30	Sarı	Sarı
3	D	3.350	23	25	12	35	30	Sarı	Sarı
3	D	3.320	22	24	11	34	29	Sarı	Mavi
4	D	3.120	20	22	11	32	28	Mavi	Mavi
3	D	3.550	23	24	11	36	31	Sarı	Mavi
3	D	3.730	24	25	12	36	30	Sarı	Sarı
4	D	3.340	22	24	12	32	29	Sarı	Sarı
4	D	3.600	25	24	12	35	30	Mavi	Mavi
3	D	3.320	23	27	12	35	29	Sarı	Sarı
4	D	3.290	20	21	11	33	27	Sarı	Sarı
3	D	3.310	21	26	12	36	30	Sarı	Sarı
4	D	3.580	23	26	12	37	30	Mavi	Sarı
4	D	3.430	26	24	12	34	29	Sarı	Mavi
3	D	3.660	25	22	12	33	29	Mavi	Mavi
3	D	3.150	24	25	11	35	30	Mavi	Mavi
3	D	3.160	22	26	11	35	31	Sarı	Sarı
3	D	3.090	22	23	11	34	30	Mavi	Mavi

EK 3 Ankara’da evlerde yetiştirilen çeşitli yaşlardaki Ankara Kedilerinin yaş, cinsiyet, canlı ağırlık, vücut ölçüleri, göz rengi, kulak içi tüy yapısı ve tüy renkleri

Yaş	Cinsi yet	Canlı Ağırlık gr	Cidago Yük. cm	Vücut Uz. cm	Göğüs Uz. cm	Göğüs Çevresi cm	Kuyruk Uz. cm	Göz Rengi		Kulak İçi Tüy Yapısı		Kürk Rengi
								sağ	sol	Çok	Orta	
1	D	2350	17	19	9	26	21	sarı	sarı	X		Duman
1	E	3400	21	22	11	29	22	sarı	sarı	X		Sarı
1	D	2700	20	21	9	32	21	sarı	sarı	X		Kah.tekir
8	STD	4500	21	26	11	32	22	mavi	mavi		X	Beyaz
4	STD	6000	23	23	13	44	29	sarı	sarı	X		Siyah
1	E	2000	16	18	8	24	20	sarı	sarı		X	Beyaz
2	STE	3250	25	25	11	30	22	sarı	sarı	X		Gri
8 ay	D	1800	18	21	9	24	22	sarı	sarı	X		Si.beyaz
1	D	2400	18	19	11	28	21	mavi	mavi	X		Beyaz
2	E	2950	19	22	10	29	24	sarı	sarı	X		Sarı
2	STE	6500	19	22	11	42	24	sarı	sarı		X	Sarı
5 ay	E	1600	17	20	9	23	21	sarı	sarı	X		Gri
1	E	3800	19	20	11	28	23	sarı	sarı		X	Gri
6 ay	E	1600	14	16	9	20	17	sarı	sarı	X		Beyaz
1	D	2600	19	23	11	24	22	sarı	sarı	X		Be.Sarı
4 ay	E	1250	14	15	9	20	16	sarı	sarı	X		Beyaz
3	STD	4500	20	24	11	36	20	sarı	mavi	X		Beyaz
4 ay	D	1030	11	13	7	19	16	sarı	sarı	X		Beyaz
3 ay	D	700	10	11	5	18	12	sarı	sarı	X		Üç renk
8	STD	4300	20	22	9	33	24	sarı	sarı	X		Üç renk
1	E	3600	22	23	12	30	22	sarı	sarı		X	Sarı
1	D	2600	21	19	10	29	22	sarı	sarı		X	Beyaz
1	E	2800	18	21	9	28	19	mavi	sarı	X		Beyaz
2	STD	3100	24	25	14	28	25	sarı	mavi		X	Beyaz
2	STE	4400	25	26	13	28	27	sarı	sarı	X		Beyaz
1 ay	D	330	9	8	4	12	8	sarı	sarı	X		Kah.tekir
2	STD	4000	26	26	10	28	22	sarı	sarı	X		Üç renk
1	E	3750	25	26	13	30	22	sarı	sarı		X	Bey.siyah
2	STE	5050	25	25	12	32	25	sarı	sarı	X		Kah.tekir
2	STD	3350	23	25	11	25	22	sarı	sarı	X		Kah.tekir
1	E	3700	25	22	13	26	30	mavi	mavi	X		Beyaz
2	STD	4130	24	25	14	33	24	sarı	sarı		X	Siyah
1	STD	3300	25	29	13	26	26	sarı	sarı		X	Üç renk
1	D	3300	28	24	9	31	24	sarı	sarı	X		Beyaz

E : erkek, D : dişi, STE : steril (kastre) erkek STD : steril (kısırlaştırılmış) dişi

EK 4 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin uzunluk değerleri

No	Yaş	Cinsiyet	Boyun Tüyleri Uzunluğu cm.	Yan Tüyler Uzunluğu cm	But Tüyleri Uzunluğu cm	Kuyruk Tüyleri Uzunluğu cm
1	6	E	10.53	5.43	4.91	11.38
2	6	E	9.85	5.55	4.92	11.35
3	6	E	10.24	5.79	5.09	11.94
4	6	E	10.51	5.99	5.30	12.20
5	4	D	8.87	4.99	4.68	10.39
6	4	D	9.01	4.84	4.87	10.07
7	4	D	9.06	5.20	5.29	10.53
8	4	D	9.39	5.35	5.63	11.05
9	3	D	9.27	4.84	5.10	10.20
10	3	D	9.00	5.60	4.69	11.40
11	4	D	8.82	4.25	5.06	9.56
12	3	D	9.42	5.70	4.91	11.41
13	3	D	9.58	5.86	5.15	11.34
14	4	D	8.53	4.83	4.63	9.11
15	4	D	9.70	5.88	5.17	11.68
16	3	D	8.83	4.65	4.58	9.04
17	4	D	9.35	5.14	4.96	10.83
18	3	D	9.23	5.12	4.98	10.53
19	4	D	9.68	5.34	5.52	10.12
20	4	D	9.12	5.24	5.21	11.00
21	3	D	8.57	4.67	4.12	9.69
22	3	D	9.98	5.45	5.31	10.21
23	3	D	9.21	5.33	4.35	10.17
24	3	D	8.87	5.66	4.34	9.15

E : erkek, D : dişi

EK 5 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin çap değerleri

No	Yaş	Cinsiyet	Boyun Tüyleri Çapı μ	Yan Tüyler Çapı μ	But Tüyleri Çapı μ	Kuyruk Tüyleri Çapı μ
1	6	E	21.38	22.55	20.86	32.02
2	6	E	22.52	21.99	20.52	26.34
3	6	E	18.34	21.74	17.57	22.27
4	6	E	21.44	21.33	20.80	31.06
5	4	D	18.83	21.23	17.50	20.62
6	4	D	17.47	16.77	15.85	25.96
7	4	D	17.45	17.33	16.11	26.44
8	4	D	16.92	16.99	15.98	29.66
9	3	D	18.06	16.46	15.64	20.73
10	3	D	16.73	16.69	15.08	23.17
11	4	D	15.99	17.07	17.28	22.50
12	3	D	15.79	15.38	18.57	19.90
13	3	D	19.90	16.81	17.08	24.88
14	4	D	18.75	16.97	17.14	31.30
15	4	D	16.87	15.80	14.27	21.18
16	3	D	18.88	16.45	15.33	19.98
17	4	D	20.81	20.95	20.43	24.07
18	3	D	19.94	20.44	20.00	24.86
19	4	D	18.45	19.65	16.89	19.98
20	4	D	16.93	15.47	15.43	22.46
21	3	D	19.74	16.78	18.66	23.69
22	3	D	15.78	16.64	17.78	20.74
23	3	D	17.23	18.46	16.93	20.33
24	3	D	17.02	19.79	15.31	21.32

μ : mikron

EK 6 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin elastikiyet değerleri

No	Yaş	Cinsiyet	Boyun Tüyleri Elastikiyeti %	Yan Tüyler Elastikiyeti %	But Tüyleri Elastikiyeti %	Kuyruk Tüyleri Elastikiyeti %
1	6	E	23.57	20.59	29.35	32.54
2	6	E	26.07	26.01	28.26	30.60
3	6	E	18.74	21.06	22.02	31.69
4	6	E	24.96	22.41	24.65	30.58
5	4	D	30.30	33.47	26.48	28.42
6	4	D	31.92	30.82	33.22	31.82
7	4	D	27.85	27.40	27.56	26.21
8	4	D	31.22	29.13	26.52	30.18
9	3	D	23.72	30.64	25.53	35.55
10	3	D	29.78	23.35	29.10	28.51
11	4	D	28.36	25.97	34.68	28.07
12	3	D	33.25	25.11	21.78	30.25
13	3	D	17.84	33.01	28.07	26.65
14	4	D	25.05	29.73	28.03	24.62
15	4	D	19.33	31.51	29.71	26.35
16	3	D	25.01	28.94	23.90	31.21
17	4	D	24.02	27.43	30.41	21.99
18	3	D	25.59	30.38	24.94	25.74
19	4	D	30.65	30.27	26.67	29.35
20	4	D	28.41	26.19	28.80	28.77
21	3	D	25.40	29.77	30.26	29.27
22	3	D	23.87	29.93	31.66	31.45
23	3	D	20.12	31.64	24.48	22.10
24	3	D	18.16	29.31	27.15	26.98

EK 7 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki Ankara kedilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre boyun, yan, but ve kuyruk bölgelerinden alınan tüylerin mukavemet değerleri

No	Yaş	Cinsiyet	Boyun Tüyleri Mukavemeti g	Yan Tüyler Mukavemeti g	But Tüyleri Mukavemeti g	Kuyruk Tüyleri Mukavemeti g
1	6	E	1.58	3.75	2.27	13.92
2	6	E	1.80	2.13	2.03	7.34
3	6	E	2.63	10.65	3.78	9.69
4	6	E	2.87	4.68	6.87	10.76
5	4	D	2.88	2.33	2.58	3.20
6	4	D	2.83	1.52	1.40	3.66
7	4	D	1.71	1.50	1.17	4.13
8	4	D	2.22	1.45	1.24	6.03
9	3	D	2.81	3.29	1.98	5.34
10	3	D	1.05	2.23	2.00	2.57
11	4	D	1.48	0.90	0.93	3.43
12	3	D	1.07	0.80	1.17	4.60
13	3	D	2.29	3.10	3.33	8.31
14	4	D	9.14	4.57	3.32	11.14
15	4	D	4.24	4.93	6.93	8.05
16	3	D	9.63	2.73	6.97	3.70
17	4	D	1.67	2.73	3.66	5.31
18	3	D	7.27	2.39	3.36	6.08
19	4	D	4.55	4.54	5.21	7.23
20	4	D	1.64	1.13	2.98	5.12
21	3	D	3.13	2.44	2.50	3.85
22	3	D	2.64	0.93	1.78	6.54
23	3	D	6.13	5.65	6.16	8.34
24	3	D	2.33	2.87	3.63	6.34

g : gram

EK 8 Ankara A.O.Ç. Hayvanat Bahçesindeki dişi Ankara Kedilerinin aşım öncesi canlı ağırlıkları, doğum tipi, doğan ve ölen yavruların sayıları ve cinsiyetleri

No	Yaş	Aşım öncesi canlı ağırlık kg.	Doğum Tipi	Yavruların Cinsiyeti		Ölen Yavrular		Ölüm Zamanı
				Erkek	Dişi	Erkek	Dişi	
1	5	3.170	-	-	-	-	-	-
2	1	2.890	-	-	-	-	-	-
3	5	3.250	üçüz	2	1	-	-	-
4	4	3.770	üçüz	1	1	-	-	1.gün
5	4	3.550	biriz	-	1	-	-	-
6	6	3.160	dördüz	3	1	3	1	3.gün
7	4	3.710	dördüz	-	-	-	-	1.gün
8	6	3.440	dördüz	-	4	-	-	-
9	4	3.620	biriz	-	1	-	-	-
10	5	3.110	dördüz	3	1	-	-	-
11	5	3.330	dördüz	2	2	-	-	-
12	5	3.040	dördüz	3	1	-	-	-
13	3	3.350	-	-	-	-	-	-
14	3	3.320	-	-	-	-	-	-
15	4	3.120	ikiz	2	-	-	-	-
16	3	3.550	üçüz	1	2	-	-	-
17	3	3.730	ikiz	1	1	-	-	-
18	4	3.340	biriz	-	1	-	-	-
19	4	3.600	dördüz	1	3	-	-	-
20	3	3.320	beşiz	4	1	4	1	5.gün
21	4	3.290	biriz	1	-	-	-	-
22	3	3.310	üçüz	1	2	-	-	-
23	4	3.580	dördüz	2	2	-	-	-
24	4	3.430	biriz	-	1	-	-	-
25	3	3.660	dördüz	1	3	1		3.gün
26	3	3.150	biriz	-	1	-	1	2.gün
27	3	3.160	üçüz	2	1	-	-	-
28	3	3.090	dördüz	1	3	1	2	28.gün

EK 9 Ankara A.O.Ç. Hayvanat bahçesinde doğan yavruların haftalara göre canlı ağırlık ölçümleri

No	Ana No	Cinsiyet	Doğum Anı	1. Hafta	2. Hafta	3. Hafta	4. Hafta	5. Hafta	6. Hafta	7. Hafta	8. Hafta
1	3	E	110	176	256	268	388	455	512	582	692
2	3	E	112	186	235	264	354	422	495	546	654
3	3	D	122	198	270	304	336	400	441	485	572
4	4	E	92	148	215	258	310	398	457	523	654
5	4	D	124	201	310	416	490	521	687	706	710
6	5	D	108	200	246	281	356	358	386	420	574
7	6	D	102	öldü	-	-	-	-	-	-	-
8	6	E	108	öldü	-	-	-	-	-	-	-
9	6	E	92	öldü	-	-	-	-	-	-	-
10	6	E	110	öldü	-	-	-	-	-	-	-
11	8	D	130	206	268	300	338	412	417	482	514
12	8	D	127	196	264	289	332	400	419	464	468
13	8	D	98	170	232	265	298	322	364	451	486
14	8	D	105	178	252	298	316	386	400	521	647
15	9	D	110	140	184	211	286	316	367	394	512
16	10	E	92	136	260	290	324	412	500	621	713
17	10	E	104	140	276	289	342	427	521	612	704
18	10	D	135	148	299	318	404	458	490	590	699
19	10	E	129	164	224	286	378	515	607	645	754
20	11	D	128	134	210	244	280	321	374	487	544
21	11	D	97	116	202	234	268	297	318	496	601
22	11	E	98	116	219	236	270	308	350	500	657
23	11	E	88	140	263	295	324	387	421	547	639
24	12	E	102	116	209	266	260	298	354	458	564
25	12	E	127	160	168	194	274	306	344	410	654
26	12	E	108	138	168	199	274	303	382	457	639
27	12	D	100	112	221	239	288	325	365	482	567
28	15	E	105	173	254	284	337	432	501	578	665
29	15	E	114	179	246	298	388	432	576	611	704
30	16	E	94	145	213	278	326	465	567	602	689
31	16	D	112	143	183	245	287	318	371	389	501
32	16	D	128	197	264	278	324	410	423	445	478
33	17	E	103	119	215	272	270	302	365	462	548
34	17	D	137	144	305	325	432	468	510	593	677
35	18	D	133	142	291	321	423	445	487	589	616
36	19	E	99	114	231	268	301	387	405	522	641
37	19	D	120	162	175	209	286	313	356	402	632
38	19	D	117	152	177	231	298	335	432	498	531
39	19	D	129	196	284	312	342	402	416	498	515
40	20	E	105	öldü	-	-	-	-	-	-	-
41	20	E	111	öldü	-	-	-	-	-	-	-
42	20	E	94	öldü	-	-	-	-	-	-	-
43	20	E	104	öldü	-	-	-	-	-	-	-
44	20	D	91	öldü	-	-	-	-	-	-	-
45	21	E	113	171	239	285	380	445	573	615	696
46	22	E	112	188	238	274	357	429	495	541	668
47	22	D	133	146	298	315	401	454	487	581	678
48	22	D	126	200	264	296	334	398	414	478	510
49	23	E	109	146	276	299	347	433	526	619	708
50	23	E	105	187	234	265	301	335	398	456	497
51	23	D	112	197	264	297	332	364	434	546	667
52	23	D	127	132	200	254	293	334	367	423	594
53	24	D	94	112	215	235	287	312	397	436	589
54	25	E	106	öldü	-	-	-	-	-	-	-
55	25	D	121	189	277	309	365	405	456	487	518
56	25	D	109	203	438	291	394	391	435	522	589
57	25	D	125	211	321	418	488	519	675	690	701
58	26	D	100	öldü	-	-	-	-	-	-	-
59	27	E	89	123	222	278	314	379	413	512	654
60	27	E	126	169	278	299	323	410	428	487	630
61	27	D	104	178	251	289	314	388	410	523	612
62	28	E	92	99	92	öldü	-	-	-	-	-
63	28	D	89	123	165	123	öldü	-	-	-	-
64	28	D	87	132	134	204	öldü	-	-	-	-
65	28	D	121	201	268	318	348	429	498	502	519

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : S.Tarkan ÖZÇETİN

Doğum Yeri : Samsun

Doğum Tarihi : 1968

Medeni Hali : Evli

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Samsun Namık Kemal Lisesi (1982-1985)

Lisans : Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi 1986-1992)

Çalıştığı Kurum ve Yıl

Ayrancı Veteriner Muayenehanesi (1993-2000)

Vet Hospital Hayvan Hastanesi 2000-